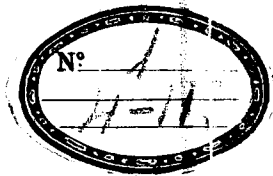

EXHIBIT
No. 1
A
3.
1012
263

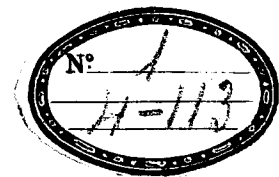
6.2.76

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

MONTANA	
COUNTY	
1618	A
12-18-1913	3.
1012	
163	

16. a. 76

R. 2537

NICOSTRATI

Collegii Grammatici Soc. E T Schol.

PHILADELPHI

D E

JURANDI FORMULA

A B

ALEXANDRO VII

E T

ILLUSTRISSIMIS BELGII EPISCOPIS

P R O P O S I T A

C O N T E N T I O N E S

I N L U C E M E D I T Æ.

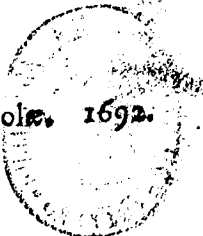
P E R

VICTOREM CANCELLATI.

COLONIE AGRIPPINÆ,
Sumptibus JOANNIS FRIESSEM Bibliopole. 1692.

L^o

CONTENTIO I.

Via panditur ad contentiones reliquas ; & illud : jurare non licet id, de cujus veritate certò non constat, tamquam principium certum adstruitur.

PHILADELPHUS. Tuum in Academiam reditum, Nicoftrate, tibi benè fortunet Deus.

NICOSTRATUS. Habeo tibi grates, Philadelphè, pariterque gratulor de nova, quâ auctus es, Sacerdotii dignitate. Sanè quàm doleo, quod tibi primùm facienti ad aras adesse non potuerim.

PHIL. Itane verò, Nicoftrate ? Sic amicum ludum facis ?

NIC. Non facio enimverò. Seriùs quidem gratulor, sed ut est apud Tullium, *sera gratulatio reprehendi non solet, præsertim si nullâ negligentia prætermissa est.*

PHIL. Non est, de quo mihi gratuleris. Sacerdotio initiatus non sum.

NIC. Nonne discessuro mihi dixeras, te hunc in finem propediem Mechliniam aut Antverpianam cogitare ?

PHIL. Ita ego quidem constitueram animo. Sed proh dolor !

NIC. Quæ istæc est tam lacrymosa exclamatio ?

PHIL. O Nicoftrate, tu solus hospes in Belgio versaris ? Tuæ peregrinantur aures ? Non audisti, quid decreverint Episcopi ? Sacris initiare ordinibus volunt neminem, nisi qui quinque Propositiones in sensu Jansenii ejuraverit.

NIC. Id ego ex amicorum litteris cognovi absens. At verò juraturum te putaveram.

PHIL. Ego ut hoc jurem ? Absit à me tam execrandum perjurium. Quamquam *divina quædam res sit sacerdotium* (ut loquitur S. Isidorus Pelusiota) *ac rerum omnium præstantissima* : Tamen tantâ carere dignitate malim in perpetuum, quàm ad eam per tantum nefas mihi iter sternere.

NIC. Risum non teneo, Philadelphè, dum istud perjurium vocas.

PHIL.

PHIL. Perjurium istud esse pronūciavit Collegii nostri Præses Vir, ut nosti, Lovanii eruditionis gloriâ excellens,

NIC. Præses vester pronūciat quodcumque voluerit; plus apud me tamen Episcoporum hoc præcipientium autoritas valebit, quam hominis de Jansenismo non immeritò suspecti temeraria responsio. Quod si vel minimum hic esset pejerandi periculum, censens religiosissimos Antistites illud iurandum à nobis exacturos? Quamquam quid hîc ego Belgii Antistites memoro? Ipse Alexander VII, Summus Pontifex, Cœleste in terris Oraculum proposuit eandem illam iurandi formulam Constit. *Regimini Apostolici*. Igitur aut nullum hic est perjurium, aut perjurium imperavit Pontifex, atqui Pontifex, utpote qui in decretis morum condendis errori obnoxius non est, magnæ Ecclesiæ parti perjurium imperare non potest. non magis, inquam, quam magnæ Ecclesiæ parti imperare potest usuram, rapinam, adulterium, sacrilegium, superstitionem, magiam aliave id genus scelera. Ergo si quid retinueris ex dialectica, cui quia in Collegio SS. Trinitatis studuisti, tibi plusculum arrogas, conclude jam, hîc ne speciem quidem aut umbram posse esse perjurii.

PHIL. Pontificem in decretis morum errare non posse, obrudis tu mihi, Nicostrate, tamquam certum minimeque dubium principium. Id verum esse quomodo ostendas?

NIC. Id certum esse affirmat Sylvius, & probat de controversiis Orthodoxæ fidei lib. 4. q. 2. art. 13. argumentis (ut mihi quidem videtur) depromptis ex Cardinale Bellarmino. Quam ob rem, omisso rivulo, fontem ipsum confectemur: Bellarminus itaque lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 5. dicit: *Tunc* (videlicet cum Pontifex in condendis decretis morum esset errori obnoxius) *Ecclesia non posset verè dici Sancta, ut in Symbolo Apostolorum vocatur; nam Sancta dicitur potissimum ob sanctam professionem; quia nimirum legem & professionem sanctam proficitur, qua nihil docet falsum, NIHIL PRÆCIPIT MALUM.*

PHIL. Videris dicere aliquid: verum tamen nondum do vides manus: etenim si Præses meus hîc adesset, hoc tuum telum nullo negotio infringeret.

NIC. Præsidentem ego tuum hîc minimè pertimesco, licet sim tiro tantum, albaque parmâ inglorius. Quid enim afferat aliud, nisi quod attulerunt quidam Belgæ Theologi in libello, qui inscribitur: *Supplicatio ad Illustrissimos ac Reverendissimos Archi-Episcopum Mechliniensem cæterosque Belgii Episcopos?*

PHIL.

PHIL. Hunc tu libellum voluisti, & adhuc sustines exactum ab Episcopis dicendum esse Sacramentum? Argumenta, quibus id nefas esse contendunt supplices Theologi, tam firma sunt, Nicostrate, tamque perspicua, ut nihil supra.

NIC. Verum esse video id quod Polyphemo dicitur apud Theocritum:

ἢ γὰρ ἔρωτι
Πολλάκις, ἔ Πολύφαμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται:
Semper amori

Quæ non sunt pulcra, ô Polypheme, ea pulcra videntur.

Quia Jansenistarum factionem diligis, propterea quidquid ex illorum effluit calamo, id suspicis tamquam cedro dignum, tamquam è tripode oraculum, licet rude sit, impoliturum, temerarium, impium, & ab orthodoxa fide alienum. Ad huiusmodi librorum lectionem accedere oportet cauto animo, libero, minimeque præoccupato. Alioquin facilè quis Chrysiptæ arte, vel dicam potius Arnaldicâ, id est, inani sophismate deluditur.

PHIL. In illa supplicatione nulla reperire est sophismata, nullas fallacias, nisi fortè fallax dixeris hoc pronūciatum, quod quasi totius opusculi fundamentum ponitur §. 1. *iurare non licet id, de cuius veritate certò non constat.*

NIC. Pronūciatum istud ego amplector lubens: quis enim, non dico jam Theologus, sed homo sapiens de eo dubitet? Quapropter satis mirari non possum, supplices illos Jansenistas tantum operæ perdidisse in firmando principio, quod lippis & tonsoribus notum est. Pro eo citant litteras Sacras, Patres, Catechismos, Bellarminum, inimicum Lessium, & quorum autoritatem Joannes Cantor & Theologaster Opstratus extenuant alibi, etiam Ritualia. Si hoc imperitæ multitudini fuisset inculcandum principium, non potuissent plura congerere. Philadelphæ, licetne mihi liberè animi sensa proloqui?

PHIL. Licet. Proloquere.

NIC. Hoc ipsum mihi argumento est, quàm parum illi Theologi vereantur Illustrissimos Præsules: Nam aut non satis advertentur, ad quos dirigeretur oratio; aut supposuerunt illud tam perspicuum effatum ab Illustrissimis Episcopis ignorari. Atqui primum nequaquam verisimile esse, loquuntur repetiti toties per totam supplicationem tituli: *Viri Illustrissimi, Illustrissimi Præsules, Reverendissimi Antistites &c.* ergo si rectè ratiocinabimur, hîc Episcopos ta-

B

cité

citè argutos ignorantiaè concludemus. Quid censes, Philadelphæ? Hoccine debitaè reverentiaè indicium est?

PHIL. Næ tu araneorum in morem è lectissimis flosculis venenum fugis.

NIC. Næ tu Janfenistarum in morem statim arripis convicium è trivio. Nonne mihi feceras copiam loquendi paullò liberius? Desine ergo mollium querelarum. Certè huic meo argumento magnam vim inesse ac pondus non negabit (opinor) D. Malpaix jam non indecorus pro Janfeniana fide exul: cur enim fidem habuit putato Arnaldò de famosæ thesæos explicatione facta à Duacænis ita scribenti: *Leur explication & leur éclaircissement n'a pas été bien reçu, parcequ'on a cru qu'ils vouloient faire la leçon, & qu'ils sembloient supposer que les Juges n'avoient pas assez de lumieres pour en penetrer tout le sens. Illorum explicatio & expositio non est benignè excepta quia credebantur alios velle docere, tamquam si judices non forent idonei, qui suoapte ingenio omnem thesæos sensum assequerentur. Viri docti & graves non solent narrationibus nullam verisimilitudinis speciem præ se ferentibus credere tam facilè.*

PHIL. Non equidem miror id Duacænos Theologos tam facilè credidisse: putabant enim ab ipsissimo scriptum esse Arnaldo.

NIC. Vel hinc patet vis illius argumenti: etenim si imbellè sit, cur tam vafri Janfenistis non incidit aliqua fraudis suspicio? Quid, quod Commentator ille Gallus, ubi allata verba expendit, non posset satis demirari callidum Impostoris ingenium & exclamet: *Que d'impostures pour surprendre des gens, qui agissoient avec la simplicité de la colombe! Que machina ad fallendos columbina simplicitatis homines!*

PHIL. Esto. Illa à Duacensibus data thesæos explanatio, fuerit sanè quasi aliqua judicum institutio. Nihil ad me. In supplicatione, Nicosstrate, longè aliud est: Nam cum illud: *jurare non licet id, de cujus veritate cerè non constat*, esset veluti basis & fundamentum, cui tota supplicatio incumberet, Theologi nostri poterant, immò debebant hoc Episcopis ante omnia proponere.

NIC. Poterant quidem, sed non tam fusè. Strictim tantùm & cursim oportebat illud attingere, & nullis explicatum autoritatibus, quasi per transennam ostendere, etiamsi illis res fuisset cum Episcopo, qui omnis Theologiaè rudis solùm institutiones Justiniani à primo limine salutasset: nam ad percipiendum hoc principium, non oportet multa Theologorum volumina evoluisse.

PHIL. Nugæ: Quid sibi agendum esset, non intellexerunt sci-

scilicet scriptores nostri, homines eloquentissimi, & in arte Rhetorices apprime versati.

NIC. Plerique vestri scriptores Galli optimè callent vim & artificium Rhetorices, non diffiteor; nam Arnaldo Sireni illi Gallicæ dedere operam. Sed vestri scriptores alii, Lovanienses præfertim, valde imperitè scribunt ac barbarè, adeo ut non minus stylo & oratione monstrofi sint, quàm moribus & impietate dogmatum.

PHIL. Hoc tu de Magistris meis ne dixeris. Quàm eloquentes sint, liquet ex supplicatione: nam in illa saltem non desideratur lepos venustasque sermonis.

NIC. Quoniam id tu tibi concedi postulas, concedam. Pervenirent illi vim omnem Rhetorices. Atque ideo hoc illorum erratum non incitiam possum tribuere, sed malevolentiaè, & contemptui Episcoporum. Verùm, Philadelphæ, dum tibi gratis assentior scriptores vestros Lovanienses in arte eloquentiaè esse valdè exercitatos, nolim iis annumeres Patrem Magistrum, aliàs D. Martinum de Syaen: ille enim vix dignus est, qui *scribillator* appelletur.

PHIL. Missas faciamus istas cavillationes, & inter disputandum nobis ponamus ob oculos Lemma Janfenii *veritas & caritas*. An ergo admittis nefas esse jurare id, de cujus veritate non constat?

NIC. Jam dixi, admitto.

PHIL. Bene habet. Nunc perfacilis mihi ostenditur reliquus cursus disputationis, & cum supplicibus Theologis assumo: *Atqui certitudo facti Janfeniani haberi non potest ex sola decisione Ecclesie.*

NIC. Hoc est quod viri orthodoxi pernegant: nam Ecclesia; immò solus Pontifex in decidendis hujusmodi quæstionibus autoritatem habet falli nesciam: quod ego tibi ostendere aggredior.

PHIL. Laconicè, obsecro.

NIC. Laconicè res tanta ostendi non potest.

PHIL. Malim ergo differas. Cras, si lubet, ad horam nonam conveniemus nos invicem in foro. Non enim hodie mihi otium est. Jam nunc præstolantur me focii. Symbolam contulimus ad formulæ inferias largiori computatione celebrandas.

NIC. O factum pessimè!

PHIL. Vana est tua ista religio Nicosstrate: in collegio Pontificio id dicitur factum esse jam pridem consentiente & plaudente Eximio D. Gummaro.

NIC. An non factum est etiam ipso præeunte? an funebri illi com-

computationi non interfuit Pater Abraham, aliàs Eximius D. van Viane ? an non etiam Clarissimus D. van Espen, ut turba reliqua tantis accenderetur exemplis ?

PHIL. Vin tu nostræ interesse ? age, tu me comitare. Ne dubita, optatus adveneris.

NIC. Superi tantum à me avertant scelus.

PHIL. Non vertes id tibi sceleri, ubi aliquoties super hac re digladiati fuerimus. Vale ergo in crastinum.

C O N T E N T I O II.

An sensus Janseniani certitudo haberi possit ex sola decisione Ecclesiæ vel Pontificis.

NICOSTR. Ubi, Philadelphæ, hæstisti tamdiu ? jam hora integra est cum ego te hîc opperior.

PHILADEL. Id somno meo ignoscas velim : hodie enim præter consuetudinem quievi in multam lucem.

NIC. Intelligo ; edormienda erat crapula. Hæc in exequiis formulæ adbibisti plus paullo.

PHIL. Sic est. Pitissando plus vini absumpsi, quàm existimaveram.

NIC. Vah ! hoc vitium in Jansenistas cadit, in tam rigidos Catones ?

PHIL. An tibi excidit illud Horatii :

Narratur & prisca Catonis

Sæpe mero maduisse virtus ?

Tamen nolim id Didacus de Oropega resciscat. Etenim quemadmodum nuper Eximium D. Martinum de Swaen, & Eruditissimum D. Petrum Melis exagitavit ob evacuatam miseram vini rhe-nani lagunculam, ita etiam nunc me exagitaret dirum in modum. Ego cum istoc hominum mordacissimo nolo quidquam habere commercii.

NIC. Metum pone : Didacus non tali te honore dignabitur. Immo verò miror, quòd ille numeris omnibus absolutus Scriptor voluerit cum P. Magistro, cum illo scribilitore tam sæpe congregari.

Pro-

Profecto oblitus fuit id quod apud Ovidium de adversario suo dicit Ajax :

Qui cum victus erit, mecum certasse feretur.

PHIL. Mihi joculari non lubet. Tu fidem tuam præsta, & ostende certitudinem Janseniani facti haberi posse ex decisione Ecclesiæ aut Pontificis.

NIC. Faciam. Et ne digladiemur Andabatarum more, ante omnia explicandum est, quid per factum Jansenianum hîc intelligatur.

PHIL. Nil juvat inutili explicatione tempus terere. Per factum Jansenianum ego nihil intelligo aliud, nisi sensum intentum à Jansenio. Atque ut illud sic intelligam, magnopere me movet auctoritas eorumdem Theologorum Belgarum, qui in dicta jam supplicatione sub finem 6. 1. sic habent : *Certi non sunt, an verum sit factum Jansenii, hoc est, an hæreticus ac damnatus quinque propositionum sensus à Jansenio intensus sit, seu in libro ejus expressus.*

NIC. Sic rectè. Sed velim etiam advertas sensum à Jansenio vel quovis alio scriptore intentum posse esse duplicem, alium scriptoris, scriptoris alium.

PHIL. Nonne hic est unus idemque sensus ?

NIC. Minimè gentium. Sensus scriptoris est scribentis judicium, sive ut clarius loquar, est sensus, quem scriptor, dum scriberet, in mente habuit. At verò sensus scriptoris est ille quem verba ex prima institutione solita sunt in hujuscemodi adjunctis seu circumstantiis in legentis animo gignere. Jamne colligis, Philadelphæ, fieri interdum posse, ut hi sensus inter se maximè differant ? Si non graveris me audire, id familiari illustrabo exemplo. Qui ad te sæpe dat litteras, is intelligit Turcas à Cæsare profligatos esse, te tam læti rumoris festinat reddere participem, expedit calamum, & jam parans scribere victos esse Turcas, casu nescio quo, obdormiscens V. G. aut aliò evagatus animo scribit Turcas esse victores. Jam ego quæro ex te, an hic non sit alius scriptoris sensus, alius scriptoris.

PHIL. Omnino : nam scriptoris sensus est Turcas retulisse victoriam ; scriptoris verò Turcas fusos esse & profligatos. Hoc enim meus mihi amicus vult significatum, atque ideo scribit.

NIC. Optimè. Placetne jam illud accomodemus nostro instituto ?

PHIL. Placet, & cedo obsecro, Jansenius cum scriberet librum,

C

cui

cui nomen fecit *Augustinus Cornelii Jansenii*. nonne potuit dormitasse sicut ille meus amicus? nonne aliò mente abripi?

NIC. Potuit. Immo verò aliud iudicasse in animo potuit, aliud scribere: homo enim fuit, humani nihil ab ipso alienum fuisse existimo: quamquam illud in tam vasto opere parum sit verisimile.

PHIL. Hinc capere non possum, quomodo Pontifex, qui non est *καρδιογράφος*, sive qui non magis corda novit, quam quilibet homo alius, possit sensum Jansenii certò assequi & proscribere. Undè merito videtur dixisse Damvillerius noster lib. de l'herésie imaginaire tom. 1. pag. 352. *Le sens d'un auteur mort & absent, sur une chose obscure & embarrassée ne se peut jamais sçavoir avec une certitude entière. Demortui & absentis auctoris sensus de re obscura & implicata nunquam omninò certò cognosci potest. Quid moras trahis? Quin ad ea respondes?*

NIC. Nolebam te interpellare: Quia cum tam antiquum Auctorem protulisses, expectabam plures alios, qui in hanc sententiam scripserunt, Jansenistas à te longo ordine recensendos, atque in primis D. Priorem S. Martini, qui Pontifici auctoritatem adscribere in tali quæstionè errare nesciam, ait *furorē esse vel potius rabiem Iesuitarum non alio fundamento quàm impietate & idololatriâ immixam*. Sed quoniam iste haud ita pridem à Didaco de Oropega strenuissimo Catholicæ fidei propugnatore convictus est de tot ineptiis, fallaciis & calumniis, fortè tui te Prioris pudet. Quidquid id est, Respondeo, & aio te hic cum tuo Damvillero ceterisque Jansenistis hallucinari turpiter: non enim sensum scriptoris fulminavit Pontifex, sed scriptoris tantum, sive sensum illum quem (ut antè explicui) verba ex prima institutione in tali orationis serie, spectatis antecedentibus & consequentibus, præ se ferebant. Ac ne putes hoc à me tantum pro arbitrato ita dici, etiam probo: juxta illud Gregorii de verborum significatione, *intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi*, Pontifex censendus est tantum respondisse ad interrogata: atqui Pontifex non de scriptoris sensu, seu de interno sensu Jansenii interrogabatur: ergò non est censendus ad illum respondisse aut illum damnasse. Liquida, opinor, est propositio.

PHIL. Est. Assumptionem proba.

NIC. Nihil probavero facilius. Agedum, aures purga. Pontifex interrogabatur solum de illo sensu, quem *iniquitatis filii* defendebant, qui que jam in Ecclesia tot procellas & tempestates concitabat: atqui non erat sensus scriptoris sive sensus Jansenii interior, quem

quem defendebant *iniquitatis filii*: quis enim defendat sensum, quem ignorat? Non erat etiam sensus Jansenii interior, qui turbaverat Ecclesiam: quid enim ad Ecclesiæ tranquillitatem interest scire, quid Episcopus aliquis inter scribendum volutaverit animo? Ergo Pontifex de interno Jansenii sensu non interrogabatur, sed de sensu scriptoris tantum. Hic sensus turbaverat Ecclesiam, hic à *filii iniquitatis* propugnabatur, hic passim jactabatur ipsissima S. Augustini doctrina, hic denique dicebatur continere sanctissima certissimaque divinæ gratiæ fundamenta, *les plus saintes & les plus constantes maximes de la grace*. Atque hæc mihi disputanti venit in mentem id quod tradit CATHOLICUS Iprensium Antistes Guilielmus Herincx disp. 7. de fide num. 109 *Quod, inquit, exprimatursensus A JANSENIO INTENTUS, non ita intelligas velim, quasi Jansenius in corde verè senserit, prout scripsit.... sed quod iste sensus sit Jansenii, quantum est ex vi verborum & contextus.*

PHIL. Hæc verba in sensu ab Autore intento aliquid amplius in Alexandri VII Constitutione insinuant: nam mihi quidem *Autor & Scriptor* videtur unum idemque sonare, atque adè sive dicat Pontifex in sensu à Scriptorē, sive in sensu ab Autore intento unum idemque significat. Ergo cum Pontifex proscripserit sensum ab Autore intentum, etiam Scriptoris sensum proscripsit, non scriptoris tantum, sicuti tu contendeas. Itaque tota tuæ argumentationis machina adversum me tanto ardore structa penitus corrui.

NIC. Argutè tu hæc mihi objicis. A quo, obsecro Lovaniensi Doctore hæc tu didicisti? *Autor & Scriptor* hic nihil diversum significant, fateor: sed numquamne, Philadelphie, audivisti illud lege Labeo dig. de suppellectile legata: *quilibet præsumitur sentire quod dicit?* Effatum est, quod per utrumque jus latissimè funditur; ejusque æquitas videtur niti obligatione illa, qua deagit D. Thomas 2. 2. q. 109. a. 3. ad 1. *quia homo, inquit, est animal sociale naturaliter debet alteri id, sine quo societas humana servari non posset, non possent autem homines ad invicem convivere, nisi sibi invicem crederent, tanquam sibi invicem manifestantibus veritatem*, seu animi sensa. Propter istud utriusque juris principium sensus Scriptoris, & scriptoris persæpè confunditur, & alter pro altero promiscuè accipitur. Quam ob rem etsi Pontifex dixerit in sensu ab Autore intento, tamen scriptoris sensum seu libri intellexisse censendus est.

PHIL. Mira & cœcortata Pontificii Decreti interpretatio!

NIC.

NIC. Hæccine mira tibi videtur interpretatio & contorta? Tamen à communi loquendi consuetudine non abhorret: quid enim inter homines usitatus, quam ut Autor accipiat pro libro? Hinc nullus est Theologus, nullus Jurisperitus, nullus Philosophus, immo nullus Grammaticus in novo Collegio auditor, qui ubi audit à Ludimagistro: *adeant Ciceronem, adeant Aristotelem, Jusitianum consulant, inspiciant D. Thomam, videant Eximium Gummaram, &c.* Non statim intelligat hic libros seu scripta, non librorum Auctores significari. Itaque cum hæc loquendi formula in consuetudinem abierit, quid est, cur non etiam in Constitutione Pontificis sensum libri seu scriptionis per sensum Auctoris intelligamus.

PHIL. Id tibi, Nicostrate, jam planè assentior: etenim nisi Auctor interdum accipiat pro libro, propositiones plurimæ, quæ habentur veræ, erunt falsæ & ridiculæ. V. G. hæc: *D. Augustinum vendidi, emi D. Thomam, &c.*

NIC. Sic est, Philadelphæ, & ut ego clariora exempla afferam, quid verius est hisce propositionibus: *Montalius infanti carnificis dextera exustus est Aquiseptius, Eximius Huygenius Romæ affixus est in campo Flora, ibidem ignominioso notari stigmatè visus est Hennebellius.* Tamen si hoc de ipsis intelligatur Auctoribus, nihil est falsius: nam neuter ex duobus ultimis Romam unquam vidit.

PHIL. Eò brevè proficiscetur Eximius Hennebellius.

NIC. Ego ipsi Auctor sim, ut domi maneat. etenim si Romanam unquam resciant illum esse de numero istorum, qui Romanam Massiliam vocant, væ illi. Præterea Semipelagianismi maculam aspergit S. Salesio. Hæccine Romæ placitum putat?

PHIL. Ne extra oleas, Nicostrate. Sensem scriptionis seu libri dumtaxat damnatum esse, sat solidè evicisti. Sed quid inde conficitur contra assumptionem supplicationis?

NIC. His constitutis sequitur, ut contra quam dicunt supplices Theologi, certitudo facti Janseniani (ut ipsi vocant) haberi possit ex sola decisione Ecclesiæ aut Pontificis.

PHIL. Inepta conclusio! etenim cum quærere quis sit libri aut scriptionis sensus, æque sit facti quæstio ac quærere quis Scriptoris sit sensus, in illo declarando errare potest Ecclesia. Hoc tu achillem argumentum numquam everteris.

NIC. Dabo operam, & nisi in te pertinaëcia sit plus quam Araldica, victum te fateberis.

PHIL.

PHIL. Ne triumphum ante victoriam. Age, arma expedi.

NIC. Credis Ecclesiam in quæstionibus juris errare non posse?

PHIL. Et quidem Pontificem solum sine Concilio in quæstionibus juris errare non posse credo.

NIC. Felix hoc mihi est victoriæ augurium. Et gratulor tibi, quòd in hoc saltem à supplicibus istis Jansenistis recesseris: etenim illis merces Gallicas in amoribus esse non temerè existimo. Quotiescumque in decidendis juris quæstionibus Ecclesiam ab omni errato immunem esse in sua supplicatione affirmant, cur iis tam alrum est de Romano Pontifice silentium?

PHIL. Mitte ista quærere; mentem meam habes. Age, rem aggrederere.

NIC. Quoniam ita vis, obtemperabo. Ecclesia, vel etiam (ut mea & tua fert sententia) solus Pontifex non coacto Concilio, falli non potest in quæstionibus juris decidendis: atqui quis sit sensus scriptionis aut libri, quomodo sit intelligendus, sive quæ vera sit libri interpretatio, est quæstio juris, non facti: ergo Ecclesia vel solus Pontifex falli non potest in decidendo sensu scriptionis aut libri.

PHIL. Assumptionem nego, & si Illustrissimo Humberto iudice certemus, causam vici. Ipsemet hoc factum appellare non dubitat, ut patet ex iis, quæ Alexandrinæ formulæ subjecit. Verba ejus hæc sunt: *Juro autem secundum intentionem Alexandri VII præfati non tantum in reverentiam Constitutionum, de quibus in dicta formula, sed etiam in veritatem earum: Et non tantum in veritatem earum, qua in istis Constitutionibus spectant ad jus, sed etiam eorum, qua (UT LOQUUNTUR) spectant ad factum ab Alexandro VII definitum.* Viden jam, id factum ab ipso nuncupari?

NIC. Ad adjunctam parenthesis adverte. Certè quando prudentissimus Antistes has voces UT LOQUUNTUR interjunxit & majoribus imprimendas characteribus præcepit, an non satis declaravit se & ex opinione Jansenistarum tantum ita loqui, & judicare hoc propriè & in rigore factum dici non posse? Huic parenthesis talem significandi vim inesse, possum ostendere tum ex sacris, tum ex profanis scriptoribus; sed rem omnibus perspicuam nihil attinet probare, quemadmodum Jansenianos non sine contemptione Episcoporum fecisse, heri vidimus. Igitur ne tantillum quidem præsidium apud Orthodoxum Præsulem, cui Deus multos annos, in-

D

ve-

venire potest Janseniana perfidia. Hisce confutatis ad negatam assumptionem stabiliendam aggredior.

PHIL. Expecto quid afferas.

NIC. Ut rem sine ullo errore possis dijudicare distinctius, intelligere oportet in illa quaestione implicari quaestiones duas. Altera hæc est, quis sit libri vel scripti sensus, V. G. doceatne aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus secundum præsentem, quas habent, vires esse impossibilia, deesse quoque illis gratiam, quæ possibilia sunt. Altera est, qualis sit ille sensus; hæreticusne, an orthodoxus & divino juri divinisque eloquiis consentiens. E duabus illis quaestionibus coalescit una, videlicet an scriptionis seu libri sensus sit hæreticus. Nos seorsim utramque contemplemur. Posteriolem juris quaestionem esse, quis neget? Etenim postquam assecutus est Pontifex, quis sit scriptionis sensus sive doctrina; dubitare potest nemo, quin quæ superest decidenda quaestio, ad jus pertineat. Negent hoc, si ausint supplices Jansenistæ. Suo ipsos convincam testimonio: nam §. 3. dicunt: *juris propositio est; doctrina afferens præcepta Dei justis impossibilia esse: item, gratiæ interiori in statu naturæ lapsæ nunquam resisti, est hæretica.*

PHIL. Non inficior posteriorem illam esse quaestionem juris, & quidem juris divini: non enim aliunde; quam ex divino jure seu sacris eloquiis decidi potest; & propterea in tali quaestione non posse falli Pontificem sustinemus. At verò priorem esse iuris quaestionem admirabile est, paradoxum, contraque opinionem omnium. Quæ erit tandem facti quaestio, si illa non sit?

NIC. Philadelphæ, putasne quaestionem, quâ quis sit libri sensus quaeritur, ex hominum ferè testimoniis esse solvendam? Putasne iis opus esse testimoniis, quibus ad probandam eandem solet opus esse? Toto cælo aberras, si ista iudices.

PHIL. Ex quibus igitur principiis ista solvenda quaestio est?

NIC. Ex eo jure, ex iis legibus, quibus humana adstringitur locutio, hoc est ex vocum significatione propter humanum commercium instituta & communi recepta consensu. Hoc autem genus aliquid juris esse, nemo benè sanus neget. Sic igitur impugno adversarios: ideo ex illorum sententia quaestio, quâ quaeritur qualis sit libri sensus, est juris quaestio, quia ex jure decidenda est: atqui etiam quaestio, quâ quaeritur quis sit libri sensus, est ex jure decidenda, uti jam vidimus: ergo etiam quaestio, quâ quaeritur quis

quis sit libri sensus, est quaestio juris, non facti.

PHIL. Assumptionem tibi dare non possum. Estne ista vocum institutio quasi lex aliqua?

NIC. Jam dixi. Et ut institutio lex non esset, pro lege certè esset consuetudo, quæ significationem vocum approbavit. Dubitas? Tertullianum audi lib. de corona militis cap. 4. *consuetudo in civilibus rebus pro lege suscipitur.* Et in l. de quibus, 32. ff. de legib. dicitur: *Inveterata consuetudo pro lege non immeritò custoditur.* Et in l. seq. *diuturna consuetudo pro jure & lege in his, quæ non ex scripto descendunt, observari solet.* Sunt alia multa hujusmodi, quæ longum est referre.

PHIL. Capió. Et inde factum esse existimo, ut Isidorus lib. 5. Etymol. Cap. 3. consuetudinem descriperit *jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur.* Sed dic, amabo, unde constabat Pontifici, Jansenium inter scribendum hanc communem vocum significationem, seu legem spectasse?

NIC. Vah! dignus es, cui accommodetur illud Zenodoti:

Δις πρὸς τὸν αὐτὸν ἀιχρὸν ἐιςχροὺς λίθον.

Id est, iterum offendis ad eundem lapidem, quia ad internum sensum Jansenii iterum delaberis. De isto sensu, ut jam ostendi, non est umquam ulla suscepta contentio. Quare ne in posterum molestus sis, dico: etiam si Jansenius sensum planè contrarium, quàm scriptæ voces inferebant, voluisset in legentium animis gignere: tamen hoc facere non potuisset. Quid enim? potestne tubicen, ordinatâ acie, classicum canere, & efficere ne intelligant milites sibi jam jam capeffendam esse pugnam? Potestne cenopola ederam figere præ foribus, & impedire ne præteriens populus venale vinum esse cognoscat: Et ne abeamus longius, potestne quisquam Alexandrinæ formulæ subscribere, & facere ut verba non significant id ad quod significandum instituta sunt?

PHIL. Non profecto. Id ipsum animadvertere nos jubent nostri Theologi in supplicatione pag. 44. *in privati alicujus arbitrio, inquit, ac potestate positum non est verborum significationem ac sensum mutare.*

NIC. Ergo vel ex illis ipsis discas, quàm inane fuerit ruyum effugium. Jam tandem habes, ubi Magistros tuos, licet filios iniquitatis, tutò & sine periculo audias. Usque adeò verum est illud desumptum ex Athenæo adagium:

Πολλάκι καὶ κηπῶρος ἀνὴρ μάλα καίριαι εἶπε.

Quandoque est olitor, verba opportuna locutus.

PHIL.

PHIL. Modestius obsecro, & vide ne obliviscere Janseniani lemmatis *veritas & caritas*.

NIC. Istud ago: nam ad caritatem quod attinet, quæ potest esse major caritas, quam aliquem ad rectam & orthodoxam fidem reducere?

PHIL. Caritatem colis, scilicet, dum magistros meos, viros integerrimos *filios iniquitatis* appellas.

NIC. Hic veritatis rationem habui; atque ita partem utramque Janseniani lemmatis plenè cumulateque servavi. Sed intelligo, Philadelphæ, quorsum evadat tua ista reprehensio. Aliò avocare me studes, & impedire, ne ex iis, quæ jam fusè disputavi, concludam: Ergo quæstio, quæ ad eludendas Pontificum sanctiones ab Jansenianis *facti* dicitur, juris quæstio est. Hancine conclusionem mihi concedis?

PHIL. Pugnat quidem ac reluctatur animus, tamen quia argumentis non possum resistere, concedo. Sed cave, hoc Præses nostrer resciat.

NIC. Animo otioso te esse impero, ego nil dicam. Subsumere jam liceat: atqui Ecclesia, & (ut tu dicis) Pontifex in decidendis quæstionibus juris omni caret errandi periculo: ergo etiam caret omni errandi periculo in sensu alicujus libri scriptive decidendo. Ad summam tota supplicantium assumptio, quæ pugnant certitudinem sensus Janseniani non posse haberi ex sola decisione Ecclesiæ, dissipatur penitus, & in fumos abit. Philadelphæ, quid jam dicis?

PHIL. Respondebo tibi die crastinâ. Vesperis inspiciam supplicationem. Inveniam certè aliquid, quo nunc dicta confutem.

NIC. Heus! antequam abis, accipe adhuc aliquid epimetri loco. Habesne etiam in bibliotheca tua Paulum Irenæum de causa Janseniana sive fictitia hæresi?

PHIL. An dubitas? Christiano Theologo hujusmodi libri præ D. Thoma commendantur ab Eruditissimo D. Opstratio.

NIC. Igitur & illum Irenæum adi disquis. 6. art. 2. *Verba*, inquit, *primæ propositionis damnata habet Jansenius . . . sed sensum illius damnatum non habet; quia locus Jansenianus ex CIRCUMJECTIS ET ANNEXIS AD EUM SENSUM alligatur, qui nihil contineat præter vulgarem Thomistarum doctrinam, toti Ecclesiæ, præcipuè vero summo Pontifici probatam. Vide, an non is ipse Jansenista ex circumjectis & annexis sententiam ferat de sensu Jansenii*

senii & Thomistarum. Cur ergo moleste ferunt eandem quæstionem ex iisdem principiis à Pontifice decidi?

PHIL. Irenæus negat damnatum sensum in Jansenio contineri.

NIC. Contineri affirmat Pontifex. Cui credendum est potius?

PHIL. Juxta Autorem dialogi Flandrici inter Rechthert & Waer-mont potius Paulo Irenæo credendum est: nam *privati Theologi*, inquit, *melius possunt assequi sensum libri, quam Pontifices.*

NIC. Dictum impium!

PHIL. Non ex mea loquor sententia, Nicostrate, sed ex sententia illius Autoris. Quam ob rem non est, cur ita mihi succenseas. Cras prosequemur cetera.

NIC. Eodem te expectabo tempore & loco.

C O N T E N T I O I I I .

De mente Eminentissimi Cardinalis Bellarmini, & de insigni supplicantium mendacio.

PHIL. Heri, Nicostrate, triumphabas tam magnificè.

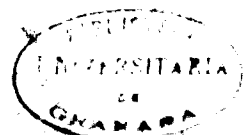
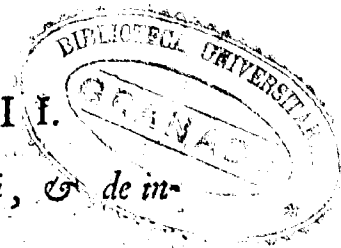
NIC. Non immeritò: nam victus es.

PHIL. Minimè. Præcoci gaudio fortunam irritasti: etenim supplicationem inspexi; & Bellarminum, Baronium, Pallavicinum, Richelium, Petavium & Sirmondum à Theologis nostris adduci, tamquam sententiæ nostræ patronos didici. Loquere jam, si vires; ad hujusmodi hominum autoritatem quid respondes?

NIC. Illi nihil vobis patrocinantur: Nam cum quæ de libri sensu instituitur quæstio, ea juris sit, non facti, ut ipse concessisti; quidquid ex Bellarmino aliisque congesserunt pro se supplices Janseniani, ad rem nihil facit. Quod quo clarius perspicias, allatos ab adversariis locos consideremus. Placetne à Bellarmino incipiam?

PHIL. Ego ipse recitabo Bellarmini verba: de Rom. Pont. lib. 4. cap. 2. *Conveniam*, inquit, *omnes Catholici & hæretici posse Pontificem etiam ut Pontificem, & cum suo cætu Consiliariorum, vel cum generali Concilio errare in controversiis facti particularibus, quæ ex informatione testimonisque hominum præcipuè pendunt.*

NIC. Ex hoc loco quid cruas amplius, quam in quæstionibus facti,

facti, qualis E. C. hæc est, an Caius Titium occiderit, Pontificem errare posse? hoc nos ultro confitemur, hoc non dissimulant ipsi Pontifices, hoc cap. 5. de rescriptis testatur Alexander III. quip immo hoc Innocentius itidem III. cap. 18. de sent. excom. de tota declarat Ecclesia his verbis: *Judicium Ecclesie nonnunquam opinionem sequitur, quam & fallere saepe contingit, & falli propter quod contingit interdum, ut .... qui liber est apud Deum, Ecclesiastica sit sententia inmodatus.* At verò quæstionem, quâ quis sit libri alicujus sensus, quærit Pontifex aut Ecclesia, non esse controversiam facti, antea fidem feci. Unde suâ sponte quodammodo profuit hoc argumentum: controversia, in qua posse Pontificem errare Bellarminus affirmat, est controversia facti: atqui controversia de sensu libri alicujus non est controversia facti: ergo controversia de sensu libri alicujus non est controversia, in qua posse Pontificem errare affirmat Bellarminus. Quid clarius desideras? quid magis evidens?

PHIL. Operosè, Nicoftrate, doctissimum illum Cardinalem tibi vindicare niteris, sed frustra: quippe quam tu juris dicis, hanc ille facti quæstionem existimat. Hoc autem sic probo: postquam cap. 11. ibidem admiserat dici posse, *Patres VI. Synodi damnasse quidem Honorium, sed ex falsa informatione, ac proinde in eo iudicium errasse*: Hanc rationem subnectit: *Quamvis enim generale Concilium legitimum non possit errare, ut neque erravit hoc sextum, in dogmatibus fidei definiendis, tamen errare potest in quæstionibus de facto.* An vir doctissimus in hac ratione aliquid posuisset ponderis, si non putasset agitatum de Honorio quæstionem facti esse?

NIC. Facti fuit de Honorio quæstio; hoc ego numquam negavero.

PHIL. Captus es, Nicoftrate; en tibi nodum herculeum: talis fuit quæstio de Jansenio, qualis fuit quæstio de Honorio: atqui, vel te fatente, de Honorio fuit quæstio facti: ergo etiam de Jansenio fuit quæstio facti.

NIC. Hic nodus, quem immeritò herculeum appellas, facile dissolvitur: neque enim quidquam est tuâ majore propositione falsius. Juxta Bellarminum quærebatur in VI. Synodo, *an Honorius fuisset hereticus, falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo.* Quæ controversia cum ex informatione testimoniisque hominum præcipue pendeat, jure merito & à Bellarmino, & à me quæstio facti dicitur.

citur. Verùm an simile aliquid quærebatur de Jansenio? de libri dumtaxat seu scriptionis sensu mota lis est; non de persona Jansenii; parvum personæ volebant Pontifices, doctrinam hæreticam damnatam.

PHIL. Nondum acquiesco: etenim cum eodem capite dicat Bellarminus: *itaque tutò dicere possumus, eos Patres deceptos ex falsis rumoribus, & NON INTELLECTIS HONORII EPISTOLIS, immeritò cum hæreticis commemorare Honorium*; cur nos quoque tutò dicere non possumus Pontifices, non intellecto Jansenii libro, immeritò illius doctrinam damnasse?

NIC. Uti difficultas illa est subtilior, ita etiam meum est agere paulò pressius, & Bellarmini Propositionem usitato inter Scholasticos more distinguere: *Tutò dicere possumus, eos Patres deceptos...* NON INTELLECTIS HONORII EPISTOLIS, hoc est, Catholica Honorii dogmata declarando hæretica, nego: neque enim hic error ex sententia Bellarmini in œcumenicam Synodum cadere ullo modo potest. *Tutò dicere possumus, eos Patres deceptos...* NON INTELLECTIS HONORII EPISTOLIS, Hoc est, indictum ab Honorio de duabus Christi voluntatibus & operationibus silentium interpretando malè, quasi hæretico indictum esset animo renuente duas in Christo operationes confiteri, concedo. Sed hîc ego tuam fidem, Philadelphæ, nonne quærere, quo animo voluerit Honorius de gemina in Christo voluntate taceri, facti controversia est, quæ ex nullis juris principiis decidi queat? Eant nunc supplices Janseniani, & aliquod sibi in Bellarmino præsidium constitutum esse apud imperitum Theologorum vulgus jactitent. Nunc agam tecum liberaliùs, affirmaverit sanè Eminentissimus Cardinalis fieri potuisse, ut Epistolas Honorii non intellexerit VI Synodus, quid inde tibi subsidii comparabis?

PHIL. Concludam: ergo etiam fieri potuit, ut Innocentius X. & Alexander VII. cum cœtu Cardinalium non intellexerint librum Jansenii.

NIC. Argumentaris pingui minervâ, ut aiunt. Mox ego planum faciam hîc ingens esse discrimen. Antè oportet aliquid te interrogem. Tune nominatos Pontifices, & Cardinales Latinè scivisse autumas?

PHIL. Ridicula profectò quæstio. Quis mortalium ista de re dubitavit umquam?

NIC.

NIC. Hoc tamen antè interrogandum existimavi; neque te ce-
labo causam. Nuper incidi in libellum, qui inscribitur: *Lettre d'un
Abbé à un Prelat de la Cour de Rome sur le Decret de l'Inquisition du 7 Decembre
1690 contre 31 Propositions.* Ille Abbas creditur Pater vester Jubilari-
us, aliàs Antonius Arnaldus. In isto autem libello apud me
pag. 31. legere est maximam partem Cardinalium, qui consuluntur in S. Of-
ficio, nihil prorsus intelligere. Neque hoc sat est: *Quantum*, inquit ibidem,
ad Pontificem attinet, scitur, quid ad Decreta conferat, immo scitur cum idoneum non
esse qui conferat multum. *Pour le Pape, on sçait bien quelle part il y a, & qu'il n'est
point en etat d'y en prendre beaucoup.*

PHIL. Quid ais? Hæccine Arnaldus noster de summo Ponti-
fice?

NIC. Hæc Pater vester Jubilarius Arnaldus de Pontifice. Hæc
de illo, quem Florentina Synodus definit esse *verum Christi Vicarium,
totius Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum Patrem ac DOCTOREM.* Hæc
Pater vester Jubilarius de S. R. Ecclesiæ Cardinalibus, ad quos
olim ita scripsit Bernardus epist. 188. *Nulli dubium, quin ad vos spe-
cialiter spectet tollere scandala de regno Dei, surgentes succidere spinas, sedare que-
relas.* Hæc de illis, inquam, S. Ecclesiæ Principibus Pater Jubilari-
us.

PHIL. Non possum adduci ut credam.

NIC. Libellum ipsum consule, & illa quo dixi loco reperies.

PHIL. Totus exhorresco.

NIC. Nunc tandem, Philadelphæ, credere incipio te in hac ma-
teria à communi Jansenistarum placito multum recedere, dum
sic loqueris. Tantum enim abest, ut reliqui Jansenii affectu ab-
eiusmodi in Romanum Pontificem injuriis & calumniis abhor-
reant, ut ex illis tamquam è festivis salibus aucupentur gloriam,
vel potius scurrilem plausum, sicuti 9 Maii in Hallis agere me-
ditabatur aliquis sannio impudens.

PHIL. Quid hocce rei est? Nihil prorsus scio: ab Hallis
aberam.

NIC. Ego ab urbe quoque aberam, & tametsi Amicorum ali-
quis quamprimum rediturum me sciret, tamen rem tam indig-
nam significare mihi non distulit. Habeo hîc ipsius litterarum
fragmentum: sic scribit:

*Visi sunt Lovanii D. Ægidius de VVitte, D. Vander Linde, D. Andreas vander
Schuer, D. Carolus de Bont, P. Ægidius Gabrielis, & ceteri Jansenistica factionis
prin-*

*principes. Immo dubitatur, an non adfuerit ipsum caput Antonius Arnaldus. D. Ca-
rolus de Bont 9 hujus (id est Maii) argumentatus est in Hallis. Multa non sat
reverenter effudit contra Pontificis infallibilitatem in damnando sensu Jansenii. Et cum
ipfi opponerentur hæc scripturæ verba: COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERI-
TATIS, ausus est homuncio impudens dicere; etiam Amplissimus D. Du Bois hîc est
COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS. Nisi Eximius Pater ac Magister
Martinus Harney (qui tunc, singulari Numinis dispensante providentiâ, presidebat)
indixisset silentium, fuisset subsumpturus: atqui ista COLUMNA, istud FIRMA-
MENTUM nutat, vacillat, claudicat: ergo &c. non temerè ista conjicio. Pygmaeum il-
lum hoc habuisse in animo, assinarunt mihi plures Jansenistica factioni adherentes
Theologi, qui fortè ad scurriliter plaudendum conducti erant. Id ipsum etiam satis su-
perque insinuavit D. Andreas vander Schuer, qui cum in officina Fr. Novitii à R.
admodum D. Vivien Divi Petri Canonico & Eximii D. Gummari Huygens Commem-
fali interrogaretur, qui cessisset argumentum D. Caroli de Bont, respondit, minimè ex
animi sententia; aliquas quidem habuit facetias, sed quando ad caput rei perventum
erat, iustus est tacere. Quid? Inquit indignatus D. Canonicus, non ergo aderat
Eximius Huygens? Non, respondet Dominus vander Schuer. Tum subdit Canonice vo-
ce sat flebili: hoc profectò est deplorandum; si &c. Hæc ille. Quid judicas?
Nonne, si meditatum facinus successisset, Pygmæus ille egregiam
laudem; & Gygantæa retulisset spolia? Usque aded Jansenianis
vilis est Romani Pontificis autoritas. Atque ea ratio fuit, cur ex-
te percunctatus sim, an crederes Romanos Pontifices & Cardi-
nales latinè intelligere. Etenim cum te ex aliorum judicarem in-
genio, hoc te negaturum putaram, aut certè vocaturum in du-
bium. Sed lætor, quòd mea me fefellerit opinio. Jam ad propo-
situm revertamur. Cum Innocentius X, & Alexander VII
& Cardinales Latini idiomatis ignari non fuerint, cumque liber
Jansenii scriptus esset latinè, & expositus Examinatorum oculis,
& diligenter evolutus ab ipso etiam Pontifice, fieri non potuit,
ut ejus sensum non intelligerent. At verò Patres VI Synodi erant
homines Græci, rudes Latini idiomatis. Quid igitur mirum est,
si Epistolas Honorii latinè scriptas fortè non intellexerint?*

PHIL. An igitur Epistolæ Honorii non erant græcè redditæ?

NIC. Erant quidem, sed redivit eadem de interprete quæstio, an
& græcè & latinè satis doctus nusquam aberraverit.

PHIL. Procul dubio illius Synodi Patres selegerint interpretem
utriusque sermonis peritissimum.

NIC. Demus id sanè; nec hilum proficis: fortè Honorii men-
tem

tem hãud satis affectus est ob subtilioris quæstionis incertiam; fortè infidus fuit, fortè malevolus, fortè Honorio occultè inimicus, & ut aliquam ipsius nomini labem apud Græcos aspergeret, Monothelismum suâ sponte & deditâ operâ inseruit. Quid plura? Nonne ista omnia persuadent Patres VI. Synodi facilè potuisse decipi? Patribus autem in hunc modum deceptis, quis non videat librum etiam optimum, & sanctissima quæque Religionis nostræ complexum mysteria proscribi posse tamquam impium, tamquam hæreticum, qui verè pius sit, verè Catholicus?

PHIL. Tua illa responsio, Nicostrate, parum videtur congruere cum positis antè principiis: non enim hæc facti quæstio est, in qua dicebas falli posse Concilia & Pontifices.

NIC. Est quàm quæ maxime: quippe cum Patres VI. Synodi ob latini sermonis ignorantiam latinarum vocum institutionem & fontes consulere ipsi non possent, necesse erat alios adhibere in consilium, & illorum stare iudicio; atque adèd tota de epistolis Honorii controversia ex informatione testimoniisque hominum præcipuè pendebat; ex hominum, inquam, decidebatur testimoniis, non (quod ad quæstionem juris requiritur) ex lege & communi significatione verborum. Atque ut alia, quæ penè sunt innumerabilia, præmittam; litteras Honorii græcâ fide redditas fuisse insinuat S. Maximus: nam Objicienti Pyrrho: *Quid tu habes, quod respondeas de Honorio, qui litteris suis . . . . unicam planè voluntatem Domini nostri Iesu Christi professus est?* Statim respondit: *Utra harum litterarum verior, certiorque interpretatio habenda est, ejusne scriba, qui nomine Honorii illas scripsit, ... an Constantinopolitanorum civium, qui nihil, nisi quod illis libet, loquuntur?*

PHIL. De his jam satis multa, Nicostrate, vel plura fortasse, quàm necesse fuit. Non patrocinetur nobis Bellarminus. Parum nostrâ interest: est enim è nigra Escobarii turba assumptus ad purpuram. Veniamus ad Baronium.

NIC. Quoniam ita lubet, desinam: hoc unum tamen te monitum velim, ut iterum iterumque consideres nihil simile esse in causa Jansenii. Jam verò Baronium, alterum (uti vos quidem existimatis.) malè fundatæ assumptionis fulcrum vobis ereptum eo.

PHIL. Eris mihi magnus (quod aiunt) Apollo, si istud feceris. Quid causam nostram magis juvet, quàm hæc purpurati illius Historici in supplicatione allegata verba: *in iis, quæ ad personas pertinent, ET SCRIPTA-IPRARUM, non ita rigide reperitur custodita censura?*

NIC.

NIC. Loquitur duriusculè, non inficior: tamen confido futurum, ut & illum mihi vindicem. Sed pace tuâ prius Bellarminum repetam: pacto enim nescio quo imposturam Jansenistarum prætermisi planè insignem ac palmare mendacium. Hoc evulgandum est, quo cautius Jansenistici libri volvantur.

PHIL. Quid? Tune illos Theologos, quibus nihil magis, quàm veritas curæ est, mendacii arguas?

NIC. Obstupescere istud vidèris mihi, quasi verò res nova sit Jansenistam mentiri. Revolve animo parcemiam gallicam, *Il ment comme un Janseniste*. Et ne te diutiùs de commilitonum tuorum impostura & mendacio suspensum teneam, vide quid §. 2. de Bellarmino habeant: *Circa Honorii litteras, inquit, deceptos fuisse Leonem II. Adrianum II. & Synodum VII. affirmat ibidem*. Totum illum locum, hoc est, lib. 4. de Pont. cap. 11. volvi & revolvi sæpiùs, nil tale reperio. Sic faciunt Bellarminum ea dicere, quæ ne somniavit quidem. An & hoc, Arnalde, factum est *par megarde*, per incogitantiam, sicuti dum adulterasti theses R. P. Josephi de Reux?

PHIL. Hæc in Bellarmino reperiri, ausim ego vel jurejurando affirmare, etiamsi non meminero me illa ibi legere. Tanti est mihi istorum hominum autoritas.

NIC. Temerarium & absurdum caput! jurare ausis id, quod homines nescio qui ex fraude & mendacio confuti temerè asseverant; & quod de sensu Jansenii asseverat Summus Pontifex, Dei Inter-nuncius, columna & firmamentum veritatis, hoc jurare tibi religioni ducis? Hæccine docet ethica vestra tutior?

PHIL. Hæc incogitans dixi, Nicostrate; lingua mentem præ-verterat.

NIC. Honesta ratio est. Sed quin magis patefacio supplicantium Jansenistarum imposturas adductis, Bellarmini locis, ubi (si qua esset apud ipsos fides) ea de Leone, Adriano & Synodo VII dicere deberet? Ergo Bellarminum audi. *Dico, inquit citato ab ipsis capite, Epistolam Leonis (ad Imperatorem Constantinum) ab ipsilem esse corruptam, à quibus corrupta est sexta Synodus . . . . vel certè Leo secutus est judicium Legatorum Agathonis, ne disturbaret negotium jam confectum. Judicium autem Legatorum erat, non esse impediendam damnationem Honorii: verebantur enim Legati (ut paullo antè dixerat idem Bellarminus) si reclamarent, ne impediretur definitio rectæ fidei, & non posset tolli schisma, quod annis LX. jam duraverat. Estne hic vel apex, unde conjicias Leonem II circa Honorii litteras deceptum fuisse?*

PHIL.

PHIL. Quid habet de Adriano?

NIC. Neque ille locus vobis suffragatur: *Respondeo*, inquit, *Adrianum . . . non aperte dicere, Honoriam fuisse hæreticam; sed solum; dictum ei fuisse anathema ab Orientalibus, quia de hæresi fuerat decessatus . . .* atque hæc quidem dicimus, si defendantur acta VI Synodi tanquam integra: nam si dicamus esse corrupta, respondendum erit, *Adrianum deceptum fuisse ex depravatis illis actis VI Synodi.* Quæ hæc mentio est litterarum Honorii? Neque ablimili ratione agit de Synodo VII. *Respondeo*, inquit ibidem, *Patres VII Synodi sequutos esse Synodum sextam, & solum repetivisse quod in ea legérant: proinde deceptos fuisse ex sexta Synodo, quæ vel corrupta erat, vel per errorem Honorium damnaverat.* Huc aures, huc animum, Philadelphæ; an non citius oleum è pumice, quàm ex hisce à Janseniana factione assignatis locis elicias Leonem II. Adrianum II. & Synodum VII deceptos fuisse circa litteras Honorii? Tamen hoc à Bellarmino dici, confidenter pronunciant Janseniani, tamquam si esset luce Meridianâ clarius. Quid tandem erit mendacium dicere, si hoc non est?

PHIL. Doleo, Nicostate, quòd tale mendum in tam elaboratum opusculum præ incogitantia irreperit. Non enim poterimus in posterum Ripaldæ erratum in citando Prospero Jesuitis objicere. Quin immo facundum & elegantem stylum stringet fortasse Joannes Segers, & quemadmodum nuper Arnaldo, ita etiam nunc nobis omnibus exprobrabit fraudem in adulterandis libris & malam fidem; nosque exponet totius orbis ludibrio.

NIC. Neque injuria; nam etsi ubique mentiri vobis solenne sit, ita ut in vos optimè quadret illud Sybillinum carmen:

Ψεύσαι, ἀπίσθοι, κακοπράγμονες, οὐδὲν ἀληθεῖς.

Absque fide, scelerati & nunquam vera loquentes.

Tamen mentiri in hoc libello supplice habet nescio quam singularem turpitudinem: etenim si ridebantur olim Philosophi, quòd etiam in ipsis illis libellis, quos de contemnenda gloria scribebant, nomen suum inscriberent: quòd in eo ipso, in quo prædicationem nobilitatemque despiciebant, prædicari se ac nominari vellent: quanto magis, Philadelphæ, ridendi sunt tui illi supplices Theologi, quòd in illa ipsa supplicatione, in qua juramentum deprecantur propter mendacii ac perjurii periculum, tam splendide tamque improbe mentiantur. Sed non eos sollicitant irrisiones hominum, scio, frontem habent mæreticam, nesciam erubescere, certi vel in hoc Arnaldum sequi. Ad te autem quòd attinet, jamne ausis in istorum hominum dicta jurare?

PHIL.

PHIL. Ista oblitterentur, saltem Feliciores fuerunt in citando Baronio. Hujus mentem, nondum exposuisti, quòd facturum te receperas.

NIC. Baronii mentem discutiemus postea, ubi libuerit. Jam oppidò defessus sum argumentando.

PHIL. Confabulemur igitur de rebus aliis levioris momenti.

CONTENTIO IV.

De mente Eminentissimi Cardinalis Baronii.

PHIL. Salvus sis, Nicostate, nihilne habes novi?

NIC. Nihil. Disputationes nostras repetamus.

PHIL. Mentem Baronii mihi explica, nihil audiero lubentius.

NIC. Fidem meam liberabo hodie, modò me eâ, quâ coepisti, benevolentiam audias. Quòd insinuat præclarus ille scriptor, Concilium falli posse *in iis, quæ ad personas pertinent*, istud nihil omnino supplicantes juvat, ut patet ex iis quæ antè disceptavimus. At verò annexa illa verba ET SCRIPTA IPSARUM locum efficiunt duriusculum. Itaque Scholastico ritu rursus illa distinguo: *in iis, quæ ad personarum scripta pertinent*, falli potest œcumenica Synodus, scripta aliis attribuendo atque veris Autoribus, vel etiam interiorem personarum scribentium sensum seu judicium non assequendo. Assentior: sic non magis supplicibus favet, quàm si dixisset Concilium quodpiam eadem Arsenii V. G. innocenti Athanasio attribuisse, eumque condemnasse ut homicidam. Jam distinctionis membrum alterum accipe: *in iis, quæ ad personarum scripta pertinent*, falli potest œcumenica Synodus scriptationis aut libri sensum perperam intelligendo, & sic intellectum damnando aut approbando. Nego: hanc enim questionem juris esse jam dudum evici.

PHIL. Si illa Baronii mens fuerit, cur Vir eloquens eam non expressit clarius magisque distinctè?

NIC. Ratio in promptu est, quia nondum grassante Janseniana luce non putabat se aliter intelligi.

PHIL. Ridicula istæ responsio est.

G

Nic.

NIC. Ergo etiam ridicula est responsio Augustini lib. 1. contra Julianum cap. 6. ubi Julianum quærentem, cur S. Chrysoſtomus Sententiam suam de peccatis parvulorum non clariùs expressisset, ita refutat: *quia*, inquit, *disputans in Catholica Ecclesia non se aliter intelligi arbitrabatur, tali questione nullus pulsabatur, vobis nondum litigantibus securiùs loquebatur.* An est ovum ovo similius, quàm hæc Augustini responsio similis est meæ?

PHIL. Sempcr invenis aliquid, quo immisſum arietem retundas. Nuper mihi erat cum alio Theologo de mente Baronii acris contentio. Objiciebam idem argumentum, sed longè aliter illud studebat refellere. Baronius, inquebat, erat totus in defensione Honorii, aspersam ejus nomini labem ardebat eluere; igitur nihil mirum est, inferebat ille, in tanto Honorium propugnandi impetu verbum elapsum esse duriusculum. De ista solutione, Nicostrate, quid censes?

NIC. Mihi quidem non displicet, elegans est & ingeniosa: nam, ut est apud Theodoretum tom. 4. pag. 170. *Η σφοδρά τωρὸς τοῦ ἐν ἰσπάλως διαμάχῃ τῆς ἀμετρίας ἀγρία. Vehemens cum adversariis contentio facit, ut modus excedatur.* Hoc & iis qui arbores colunt, evenire solet. Cum enim incurvam plantam viderint, non solum ad rectam normam erigunt, sed in alteram quoque partem ultra directum inflectunt, ut per nimiam in contrarium inclinationem ad rectum statum perducatur.

PHIL. Hoc non poteram in animum inducere de tali viro, qualis erat Baronius.

NIC. An nescis hoc contigisse etiam SS. Patribus, cum adversus Ecclesiæ hostes pugnam confererent? Gregorius Thaumaturus, dum impugnat Ælium Ethnicum Christianos polytheismi insimulantem, ita de Deo uno egit, ut cum Sabellio videatur confundere Personas. Dionysius Alexandrinus, dum confutat Sabellium, ita Personas distinguit, ut nonnullis videatur ipsam divinitatem naturam dividere. Augustinus, dum adversus Manichæos agit, destruere gratiam videtur; dum adversus Pelagianos, liberum arbitrium. Quod si tales ac tanti viri præ nimio expugnandi adversarios ardore propenderint in errorem contrarium, quid mirum est, si Baronius, cum ad Honorium defendendum diceret non ita rigide custoditam censuram esse in iis quæ ad personas pertinent, adjunxerit aliquid amplius, minus volens intelligi?

PHIL. Si Baronius minus voluerit intelligi, quàm revera dixit, quare

quare attulit exemplum quintæ Synodi? patens, ait, exemplum est de quinta Synodo, quæ tria capitula condemnavit de quibus à sacrosancto Chalcedonensi Concilio videri poterat aliter actum, nempe de Theodoro, Theodoreto & Iba.

NIC. Quidni hoc etiam potuit proficisci ex incitatissimo impetu protegendi Honorium?

PHIL. Ut ut est, illud tibi exemplum nocet, & meritò à nostris Theologis tanquam validissimum telum jacitur in Belgii Episcopos.

NIC. Imbelle telum est & sine ictu. Quid enim? an uspiam dicit Baronius esse à Concilio Chalcedonensi approbata tria capitula, quæ fulminavit V. Synodus?

PHIL. Non. E contrario ad annum 448. operosissimè ostenderrat id jure posse videri nemini.

NIC. An igitur dixit personas, quæ à Chalcedonensi absolutæ fuerant, condemnatas esse à V. Synodo.

PHIL. Neque istud quidem, saltem quoad memini.

NIC. Rectè respondisti, Philadelphæ; immo hoc tantum abest à mente Baronii, ut ad annum 564. ipsemet profiteatur, perspicuè pleneque cognitum fuisse nihil derogasse V. Synodum Chalcedonensi Concilio. Hæc cum ita sint, non video quàm illud telum validissimum appelles.

PHIL. Nimum concessi imprudens, in laqueum me ipse induxi.

NIC. Ne transversum quidem unguem aberrasti à vero, dum illa concessisti.

PHIL. Si illa vera sint, quomodo potuit Baronius dicere, à sacrosancto Chalcedonensi Concilio aliter actum esse.

NIC. Noli Jansenianâ fide Baronii mutilare verba: non enim dicit: *aliter actum est*, nec etiam *videtur aliter actum*, sed *videri poterat aliter actum*, putâ imperitis, qui cum Theodoreto & Ibæ scripta à V. Synodo damnari cernerent, faciliè existimare poterant, damnari etiam ipsas personas, quæ à Patribus Chalcedonensibus absolutæ fuerant. Quamquam quid opus erat tam multis? Se hîc durius locutum esse, ipse agnoscere videtur Baronius, quoniam statim subjungit: *At ista discriminus, ut quaquaversum ostenderemus Honorium omni ex parte ab hæresis vindicatum errore: cum tamen numquam profus rem talem synodo maximè indignam, tot refragantibus testimoniis, eidem adscripsimus.*

PHIL. Etiam si diu, Nicostrate, Lovanio abfueris, tamen super hac re satis copiosè differis.

NIC.

NIC. In patria, singulari studio adversus hujusmodi tela munii, ut Lovanium redux Jansenistis me à subscribendo formulæ avocaturis fortiter resisterem. Supplicationis ordo postulat, ut eamus quoque ad Pallavicinum, Richelium, Petavium, Sirmondum & (si lubet) etiam ad Amplissimum Steyartium.

PHIL. Nihil necesse est id laboris subeas. Nam memoratos Auctores dumtaxat agere de facti controversiis, quæ ex testimoniis hominum dirimuntur, ipsi profitentur supplices ac præ se ferunt. Ea propter hisce autoritatibus aërem verberant, quamdiu non ostenderit sensum libri indagare esse facti quæstionem.

NIC. Esse hanc quæstionem juris mihi antè assensus es. Jam igitur ex iis omnibus, quæ disputavimus hactenus, securè concludere cum tuis Theologis in supplicatione: *Potest in eo* (id est in definiendo sensu Jansenii) *Ecclesie infallibilitas deficere*. Dic etiam id quod dicitur in dialogo illo Flandrico inter Rechthert & Waermont sine approbatione, sine nomine auctoris, sine loci & temporis appositione in lucem edito: *jurare 5. propositiones à Pontifice damnatas in Jansenio contineri, non magis fas est, quam jurare Jansenium fuisse Lenonem, furem aut ebriosum hominem.*

PHIL. Non ego jam dixero istud tam liberè, quam antea.

NIC. Quid ergo superest, Philadelphæ, nisi ut tandem fatearis te jurare posse sine ullo scrupulo, sine ullo pejerandi periculo in formulam ab Alexandro VII. & Illustrissimo propositam?

PHIL. Domum me vocat jam jam à Præsidente nostro habenda lectio.

NIC. Te domum usque comitabor. Inter eundem colloquemur de ista materia.

C O N T E N T I O V.

Ostenditur ad hominem in Pontificem judicantem de sensu Jansenii nullum errorem potuisse cadere, & Autor disquisitionis de mente Eximii atque Amplissimi D. Steyartii antilogiæ convincitur.

PHIL. Sudum est cœlum, Nicistrate. Quid si hodie disputemus ambulantes, ut olim in more positum erat apud Peripateticos?

NIC.

NIC. Ut lubet. Obambulemus mœnia. Si tibi, Philadelphæ, nondum satis constet Pontificem non errasse in declarando sensu Jansenii, alia adhuc super hac re afferam argumenta, & ut vocant, ad hominem.

PHIL. Superesse alia non ignoro: nuper in disputatione domestica premebat aliquis argumentum in hoc genere tam ineluctabile, ut Præsides noster redigeretur ad incitas, & adinstar colubri tortuosi sese in varios gyros convolveret.

NIC. Nonne postea solvit nodum?

PHIL. Nequaquam. Sed posteaquam effutierat nescio quæ, argumentum explodebat sibilo.

NIC. Næ ille Præsides multò observantior est summi Pontificis, quam fuit Autor instructionis vindicatæ. Hic tale argumentum ne sibilo quidem dignaretur: nam pag. 3. non erubescit sic scribere: *Affertio de infallibilitate Romani Pontificis in quæstionibus facti* (id est de sensu libri) *vix sibilo meretur excipi*. At cedo, obsecro, quodnam erat istud argumentum?

PHIL. Vix ipse memini. De sensu D. Augustini approbato multa ultro citroque dicebantur.

NIC. Quodnam fuerit istud argumentum, nunc capio. Licetnè juxta Præsidis vestri sententiam tantillum discedere ab Augustini doctrina?

PHIL. Non, saltem ab illa, quæ impia Pelagianorum dogmata confutavit.

NIC. Satis existimaveram: novi enim istius fuffuris homines. Licet Iprensis Augustini, non Hipponensis sint discipuli; tamen perinde atque olim hæresiarcha Wicleffus S. Augustinum, Augustinum ingeminant. Quippe legerunt apud Patriarcham suum Jansenium hæc S. Augustini præconia: *Pater Patrum, Doctor Doctorum, primus post scriptores Canonicos, irrefragabilis* aliaque complura. Jam verò ediffere mihi, unde tanta S. Augustino autoritas?

PHIL. A Præsidente nostro audivi persæpè, omnem Augustino auctoritatem accessisse à Gelasio Papa, à Cœlestino, Hormisdæ, Joanne & tandem etiam ab Alexandro VII. ejus doctrinam approbantibus tamquam inconcussa tutissimaque fidei Catholicæ dogmata.

NIC. At nonne Pontifices illi potuerunt aberrare ab Augustini sensu, ac præsertim Alexander VII. sicuti aberrasse illum dicitis à sensu Jansenii?

H

PHIL.

PHIL. Minimè.

NIC. Hoc ridiculum est. Si hic suo se non jugulet gladio, causam non dico, quin plumbeus aut stipes habear. Attende, quæso Philadelphæ; si Alexandri VII. aliorumque Pontificum judicium in approbando sensu S. Augustini nulli erroris periculo obnoxium est, cur periculo isti obnoxium sit in condemnando sensu Jansenii?

PHIL. De sensu Jansenii, ut ait Præses noster, quæstio facti est.

NIC. An ergo juxta Præsidentem vestrum quæstio de sensu S. Augustini juris quæstio est?

PHIL. Hoc ego non novi.

NIC. Ut ut est; ubi feret occasio, hominem sic constringe: Quæstio de sensu S. Augustini à Pontifice infallibiliter decidi potest: atqui talis est quæstio de sensu Jansenii, qualis est quæstio de sensu S. Augustini: ergo quæstio de sensu Jansenii à Pontifice infallibiliter decidi potest. Quovis certabo pignore futurum, ut Præses vester sese hoc laqueo non expediat.

PHIL. Quid si assumptionem perneget?

NIC. Roga, ut disparem utriusque rationem assignet, quam nemo facile inveniat. Demum quidquid de altera quæstione dixerit, tu etiam alteri accommoda.

PHIL. O Nicistrate, tu mihi hodie non tam bellè dices, ut hoc Præsidi nostro objiciam: non enim est, sicut D. Sullivan & D. Lovinus, *ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν σου*, id est, barbâ tenuis sapiens, sive non tantùm braccas gestat & reliqua insignia doctoris, sive non tantùm ingenio. Et procul dubio viderit *Disquisitionem de mente Eximii atque Amplissimi viri Martini Steyartii*. Argumentum tuum ibi liquidissimè solvitur pag. 3. ubi hæc leguntur: dum Pontifices approbarunt doctrinam gratiæ in sensu Augustini; non duas quæstiones definierunt, alteram juris, alteram facti: sed quæstione facti suppositâ, tamquam qua certa foret ac notoria, solam definierunt quæstionem juris. Supposuerunt scilicet, certum esse ac notorium, quænam esset doctrinam Augustini de gratia, quod est facti: eo autem supposito, doctrinam illam Catholicam esse definierunt, quod est juris.

NIC. Hæc tibi solida videtur solutio? an jam nunc oblitus es utramque quæstionem juris esse? verùm age, finge animo hic verum prædicari. Quò se vertat Autor disquisitionis aut etiam Præses vester, si hoc telum ita retorqueam? Dum Pontifices condemnarunt 5. propositiones in sensu Jansenii; non duas quæstiones definierunt, alteram juris, alteram facti: sed quæstione facti suppositâ, tamquam qua certa foret ac notoria, solam definierunt.

definierunt quæstionem juris. Supposuerunt scilicet, certum esse ac notorium, quænam essent 5. propositiones Jansenii, quod est facti: eo autem supposito, propositiones illas hæreticas esse definierunt, quod est juris. Si illum, inquam, ita aggrediar, quò confugiet?

PHIL. Supponere, inquit, non poterant prudenter Pontifices, certum esse ac notorium, quænam essent 5. Propositiones Jansenii.

NIC. Pontifices potuerunt prudenter supponere certum esse ac notorium, quænam esset doctrina Augustini de gratia. Si hoc, cur non etiam illud? Age Philadelphæ, aliquid discriminis assigna. Quid hæsitas? Sic oportet semper urgeas Præsidentem tuum. Et si, ut tu facis, nihil respondeat, ipsum aggredere in hunc modum: Eximie Domine ac Magister, si Pontifices approbantes doctrinam gratiæ in sensu Augustini, solam definierint quæstionem juris, ut pugnat Disquisitor; licetne nobis juxta Patriarcham nostrum Jansenium de doctrinæ illius veritate in sensu Augustini securis esse?

PHIL. Si verè S. Augustini Discipulus est; illud affirmabit certissimè.

NIC. Tum sine mora conclude: ergo etiam licet nobis securis esse de falsitate & hæresi 5. Propositionum in sensu Jansenii, etsi Pontifices condemnantes 5. Propositiones in sensu Jansenii solam definierint quæstionem juris. A pari.

PHIL. Quid si antecedens negaverit?

NIC. Pete ab ipso, quid igitur Augustinianæ doctrinæ profuit tot Pontificum approbatio? Quid nobis Augustinum præ reliquis Patriarchis commendas? Quid unum Augustinum incolas? Et quod maximi apud vestrum Præsidentem erit momenti, fac proferas verba ipsius Jansenii: Certi, inquit lib. procem. cap. 28. in Augustino sumus, quod, ubi aliquid tamquam verum sive hæreticos refellendo, sive Catholicos instruendo, incunctanter affirmat, de perspecta ei veritate, quamquam nobis fortè ignotâ, nec satis intellectâ securi esse debeamus. Hoc ariete impetitus concidet Idolatra Jansenii.

PHIL. Volens tempori servire dicet fortasse cum Supplicibus Theologis §. 3. Ecclesiam non posse infallibiliter definire, quis sit sensus Augustini.

NIC. Illos superbè Supplices revisemus postea. Non enim tam facile possim hodiè dimittere Disquisitorem; Agedum stuporem homi-

hominis attende, vel potius insaniam. Pugnancia se loqui non sentit, quando ait: *dum Pontifices approbarunt doctrinam gratiæ in sensu Augustini; non duas quæstiones definiuerunt, alteram juris, alteram facti: sed . . . . . solam definiuerunt quæstionem juris.*

PHIL. Nihil hîc ego pugnare video: è contrario omnia inter se quam aptissimè cohærent.

NIC. An ergo cæcus es? Dicit doctrinam gratiæ in sensu Augustini esse approbatam, & eandem doctrinam in sensu Augustini approbatam esse negat. Hoc ego tibi ad oculum demonstratum eo. Quando scribit hæc verba: *dum Pontifices approbarunt doctrinam gratiæ in sensu Augustini; nonne manifestè affirmat doctrinam gratiæ in sensu Augustini approbatam esse?*

PHIL. Ita est.

NIC. Jam verò quando subjungit: *non duas quæstiones definiuerunt (Pontifices) alteram juris, alteram facti: sed quæstione facti suppositâ, tamquam quæ certa foret ac notoria, solam definiuerunt quæstionem juris: nonne negat eandem doctrinam gratiæ in sensu Augustini esse approbatam?*

PHIL. Mihi saltem hoc non liquet.

NIC. An omnia præmansa (ut faciunt nutrices pueris edentulis) debeo tibi in os inferere? Ergo ausculta: si Pontifices approbarint doctrinam gratiæ in sensu Augustini, non solam quæstionem juris definiuerunt, verùm etiam facti, ut vos loquimini; sive non tantùm definiuerunt qualis esset doctrina gratiæ, sed etiam quæ esset. Quidquamne habes, quod isti propositioni opponas?

PHIL. Nihil profus; neque ullus est nostræ factionis homo, qui hoc tibi neget. Quippe cum Alexander VII. 5 propositiones in sensu Jansenii proscrispsit, eum agnoscimus quæstiones duas definiisse, alteram juris, alteram facti. Hinc factis reverentiam promittimus, dogmatibus fidem.

NIC. Quid si Alexander condemnans 5 propositiones, solam definiisset quæstionem juris?

PHIL. Propositiones 5 in Jansenii sensu damnatæ non essent. Vel cæcus hoc videat.

NIC. Quid agis, Philadelphæ? Tu te ipse magis irretis. Sic enim assumo: Atqui juxta Disquisitorem, dum Pontifices approbarunt doctrinam gratiæ, non duas quæstiones definiuerunt, alteram juris, alteram facti; sed . . . . . solam definiuerunt quæstionem juris: Ergo juxta Disquisitorem dum Pontifices approbarunt doctrinam gratiæ, eam non approbarunt

barunt in sensu Augustini. Assumo ulterius: atqui juxta eundem Pontifices approbarunt doctrinam gratiæ in sensu Augustini: ergo quod erat demonstrandum, eandem gratiæ doctrinam dicit approbatam esse in sensu Augustini, & non esse approbatam in sensu Augustini. Quod quî possit in sanum sinciput cadere, Jansenistarum sit judicium.

PHIL. Fateor, hanc ego antilogiam diluere omnino non possum: est enim ac si diceret: dum Philadelphus moenia obambulabat colloquens cum Nicostrato; non duo membra corporis movebat, alterum pedes, alterum linguam, sed motione linguæ suppositâ, solos movebat pedes. Sed quid dicam, Nicostrate? Caritas facit, ut credam ista scripta esse peregrinanti animo juxta Tritum illud:

Quandoque bonus dormitat Homerus.

NIC. Huncine tu inter scribendum dormitasse credas? Immo verò ego crediderim cum numquam magis vigilasse. Respice adversarium, quicùm ipsi res est. Est Eximius & Amplissimus Dominus Steyart, qui eruditione suâ & saniore doctrinâ penè solus Theologicæ Academiæ decus ac dignitatem sustinet. Quando cum tot palmarum viro digladiandum est, vestri homines dormitant, scilicet. Crediderim illos helleboro candido tunc purgare cerebrum, sicuti Carneadem scripturum adversus Zenonem secisse accepimus.

PHIL. Ah! Nicostrate, dimittamus illum Disquisitorem.

NIC. Per me licet, eat ad novum Collegium, & inter pueros discat non loqui pugnancia. In ipsius gratiam Professor Dialectices, ubi pervenerit ad acceptionem vocum, dictabit fortassè, ut dictatum est adhuc aliàs, hanc præpositionem, *Christus mortuus est pro omnibus*, exponendam esse accommodè, sive pro generibus singulorum. Quando Jansenisticum virus conspiciet in teneris puerorum animis ita instillari, quanto homo illo gestiet gaudio! quantâ lætitiâ! Visne jam redeamus ad supplices Theologos?

PHIL. Id in proximum congressum rejiciamus: nam ex adverso advenientem conspicio Eruditissimum D. Petrum Melis. Ex illo seiscitabor, quare nondum aliquod eruditionis suæ specimen præbuerit jam toties à Didaco de Oropega laceffitus.

NIC. Istud age, & narra mihi postea, quid responsi retuleris.

CONTENTIO VI.

Expenditur supplicum Theologorum effugium.

PHIL. Argumentum Nicoftrate, quo hodie mane tantopere gloriabar, & quod nostro Præsidi volebas à me propositum, mihi quidem non displicet. Illud domi ponderavi iterum iterumque. Sed tamen supplices nostros Theologos non ferit: nam ut jam tum insinuavi, Viri illi prudentissimi & altâ quâdam mente præditi, vim istius argumenti non rarè experti, jam dicere incipiunt Ecclesiam in definiendo Augustini sensu ab omni errandi periculo immunem non esse. *Fallibiliter*, inquit §. 3. *definire potest* (Ecclesia) *quis sit sensus Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Chrysostomi &c.* Item hereticorum, Arii, Macedonii, Nestorii, Pelagii, Lutheri, Calvini &c. ita ut... qui negaret eum esse sensum Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Chrysostomi, Arii, Macedonii, Nestorii, Pelagii, Lutheri, Calvini &c. quem Ecclesia fortè illorum esse definirèt, hæreticus esse nunquam possit.

NIC. Ab eorum sententia non abhorret Autor disquisitionis: nam esto, inquit paginâ antea citatâ, *etiamsi Pontifices* (approbantes doctrinam S. Augustini) *definivissent, non solum quæstionem juris, sed & quæstionem facti: quæstionem tamen facti definire non potuissent iudicio infallibili.* At verò neque sic elabuntur *tortuosi colubri.* Si me audire non graveris, Philadelphæ, hoc videbis, quasi ea quæ oculis cernuntur.

PHIL. Arrectis adsto auribus; age, tu incipe.

NIC. Loco à te citato dicunt iidem Theologi: *Potest Ecclesia* (cur denuò prætermittant Pontificem, tibi non est incognitum) *definire, definivitq; infallibiliter, quis sit sensus Christi dicentis Matth. 26. "Hoc est Corpus meum" & Pauli eadem verba referentis I. Cor. I. I.* Unde sic infero: ergo etiam potest Ecclesia definire, definivitque infallibiliter, quis sit sensus Augustini, Arii, Nestorii, Jansenii & aliorum. Quid enim? An quæstio de SS. Patrum hæreticorumque sensu ex aliis decidenda est principiis, quàm quæstio de Christi sensu vel Apostoli? Certè Pontifices & Concilia tum ad hanc, tum ad illam decidendam solent vim significationemque verborum consulere. Ad hoc probandum in promptu mihi est Tridentina Synodus, quæ quem

quem sensum habeant hæc augustissima Christi verba, *Hoc est Corpus meum*, ex verborum significatione definit. Sed quia ista Synodus exiguæ fortè apud te autoritatis est, mitto ejus verba adducere.

PHIL. Quis tibi, Nicoftrate, tam sinistram de me suspicionem iniecit? E nostris quidem sunt aliqui, qui Sancyrani exemplo atque instituto Tridentinam Synodum opinantur fuisse inconditam Scholasticorum multitudinem, ac proinde vix minimi momenti instar habere: verum nondum ausint id palam dicere, & ut palam dicent, ego ab hac ipsorum sententia liberè discederem. Quâ de causa si quid habeas adjumenti in Tridentina Synodo, profer liberè.

NIC. Sess. 13. cap. 1. de sacrosanctis illis verbis sic pronunciat: *Qua verba à sanctis Evangelistis commemorata, & à Divo Paulo postea repetita, cum PROPRIAM ILLAM ET APERTISSIMAM SIGNIFICATIONEM PRÆSEFERANT, secundum quam à Patribus intellecta sunt; indignissimum sanè flagitium est, ea à quibusdam contentiosis & pravis hominibus ad fictitios & imaginarios tropos, quibus veritas Carnis & Sanguinis Christi negatur, contra universum Ecclesie sensum detorqueri: qua tamquam columna & firmamentum veritatis, hac ab impiis hominibus excogitata commenta, velut Satânica detestata est, grato semper & memore animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.* Vides, Philadelphæ, quomodo hæc sacra Synodus sensum Christi & Apostoli definiat ex propria significatione verborum, cum propriam illam & apertissimam significationem præ se ferant?

PHIL. Video. At quid inde concludas?

NIC. Hoc concludo: si errare nequeat Concilium aut Romanus Pontifex sensum Christi & Apostoli definiens ex propria significatione verborum; nihil causæ est, cur errare possit, dum ex eadem significatione, ex eadem institutione verborum sententiam fert de sensu cujuscumque S. Patris aut hæretici?

PHIL. An tibi, Nicoftrate, excidit id quod §. 3. asseverant nostri Theologi Belgæ? *Potest*, inquit, *Ecclesia, quis sit sensus alicujus Autoris definire... infallibiliter quidem, si, quis sit sensus illius Autoris, in sacris litteris vel traditione revelatum sit; secus verò, si revelatum non sit.* Nunc autem quis sit Christi & Pauli sensus, in sacris litteris & traditione revelatum est: sed quis sit sensus Augustini, Hieronymi, Arii, Calvini & aliorum non item: Igitur ingens hic est discrepantia.

NIC. Hic præcipuus est & ultimus Jansenistarum in hac materia

teria Achilles. Antequam illum debellem, velim, Philadelphæ, iterum recorderis sensum alium esse interiorem, exteriorem alium. Duo illi sensus separari possunt in homine, utpote qui errori & mendacio obnoxius est: at verò in Deo, qui summè sapiens est, summè verax, separari numquam possunt. Semper interius Dei loquentis iudicium cum signo exteriori consentit. Atque hoc pacto dici potest sensum Christi dicentis, *Hoc est Corpus meum*, in sacris litteris revelatum esse; immo secus dicere aut suspicari, impium est & blasphemum. Verùm an propterea revelatum putas, quæ sit verborum illorum vis, quæ institutio, quæ significatio?

PHIL. Ita ego semper existimavi.

NIC. An ergo Christus instituens hoc diviniſſimum Sacramentum & coram discipulis proferens hæc veneranda verba: *hoc est corpus meum*, simul edixit: *et corpus* significat id quod est ex ossibus, carne, sanguine, venis, nervis, fibris, humoribus vario multiplicique inter se ordine dispositis coagmentatum. Crede mihi, nihil est, quod dici possit magis ridiculè: quamvis enim Christus *et corpus* sic explicuisset, de illa ipsa explicatione rediisset quæstio, & potuisset quæri, quid sibi vellet *et os*, quid *caro*, quid *sanguis*, quid *vena*, quid *nervi*, quid reliqua. Et idem rursus debuisse quæri de harum vocum explicatione, & sic in infinitum. Quam ob rem satis erat Christo sensum horum verborum ab Apostolis intelligi ex communi & ab omnibus receptâ significatione, quæ illis aliundè innotuerat.

PHIL. Tantùm non, Nicoftrate, in tuam descendo sententiam. Sed est etiamnum aliquid, quod me retardet. Si vis & significatio verborum, quibus Deus nobis in sacris paginis loquitur, revelata non sit, quomodo ego fide divinâ credere possum sensum iis verbis subjectum?

NIC. Potestne tu fide divinâ credere Christum pro te mortuum esse, aut sanguinem fuisse? at incauto mihi elapsum est istud exemplum; ne hinc nova nascatur disceptatio, proponam potius aliud: potestne tu, Philadelphæ, divinâ fide credere, peccasse te in Adamo?

PHIL. Quidni? nam homines omnes Adami scelere obstringi revelavit Deus; si omnes homines, ergo etiam me.

NIC. Revelavitne Deus te esse hominem?

PHIL. Nequaquam.

NIC.

NIC. Tamen non potes in Adamo peccasse, nisi sis homo.

PHIL. Ita se res habet. Verùm licet Deus esse me hominem non revelarit; hominem esse me satis compertum aliundè habeo. Atque hoc sufficit, ut propter universalem Dei revelationem, quâ homines omnes primi parentis labe contaminatos esse dixit, fide divinâ credam me quoque eadem illâ labe contaminatum fuisse. Illa aliundè hausta scientia non est quidem objectum fidei formale, ut vocant; sed tantùm prærequisita conditio.

NIC. Rem acu tangis. At fare jam, quid causæ est, cur etiam fide divina credere non possimus aliquem scripturæ sensum, licet significatio verborum, à quibus sensus ille pendet, aliunde nobis innotescat? significationis istius notitia objectum fidei formale non est, sed tantùm prærequisita conditio. Possem rem hanc urgere pluribus, allatâ etiam autoritate Martini V. qui, quamquam revelatum non sit indubitatum Pontificem E. C. Innocentium XII. esse hominem, esse virum, baptizatum, initiatum legitimè (quæ sunt conditiones ad legitimum Pontificatum jure divino requisitæ) tamen in Concilio Constantiensi imperat, ut hæretici ad Ecclesiæ gremium redituri inter alia interrogentur, *utrum credant, quod Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, sit successor Beati Petri, habens supremam potestatem in Ecclesia Dei.* Sed nihil opus est lucernam (quod aiunt) in meridie adhibere. Jam exhausta est, opinor, difficultas, quæ (ut dicebas) te retardabat ab amplectendâ meâ sententiâ.

PHIL. Circumspicio undique, num quod discrimen inveniam. Sed oleum & operam perdo.

NIC. Igitur rata ac fixa manet hæc positio: revelatum quidem est saltè implicitè, scripturæ sensum esse eum, quem verba in huiusmodi adjunctis ex prima institutione significant: sed quid verba in huiusmodi adjunctis significant, revelatum non est. Et nisi hoc admittas sufficere, ut Ecclesiâ aut Pontifex ferat iudicium falli nescium de sensu Scripturæ Sacræ, vide obsecro, quæ confectarium monstra ac portenta enascantur. Sequitur enim, ut quando Scriptura alio reddita est idiomate, quàm quò usus est Canonicus scriptor, putâ Latino, putâ Italico, Hispanico, Gallico, Flandrico, Germanico &c. Ecclesiæ eius sensum sine errandi periculo assequi non possit, immò Verbum Dei esse desinat. An hoc ferant testamenti Montensis præcones?

PHIL. Non existimo.

K

NIC.

NIC. Neque ego, Philadelphæ: nam ipsos oportebit dicere aut testamentum illud (quod Autor difficultatum propositarum Eximio atque Amplissimo D. Steyaert vocat librum Sanctissimum) Verbum Dei non esse, aut (quo nihil fingi potest stultius) Gallicarum vocum vim & significationem illis interpretibus esse divinitus revelatam. Vin prosequar?

PHIL. Prosequere.

NIC. Cum significatio Latinarum vocum, quas reperire est in editione vulgata, D. Hieronymo aut alii ejus auctori à Deo revelata non sit, etiam sequitur ut Ecclesia, ne quidem quis sit vulgatæ sensus, definire infallibiter queat. Hic ego potiore jure, quam animosus ille pro Jansenismo Exul D. de Ligny, possem exclamare: *miseræ Dei Ecclesia!* quidquid jam inde ab Hieronymi temporibus ex vulgatæ sensu statuisti sive ad instituendos Catholicos, sive ad hæreticos refellendos; dubium est, incertum est, & errandi periculo non vacat. Tuque, ô Tridentina Synodus, Decretum condidisti (ne quid gravius dicam) ineptum, dum Sess. 4. hoc de vulgata voluisti sancitum: *sacrosancta Synodus considerans non parum utilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrarum librorum, quamam pro authentica habenda sit, innotescat; Statuit, & declarat, ut hac ipsa vetus & vulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur; & ut nemo illam rejicere quovis prætextu audeat, vel presumat.*

PHIL. Absurda sunt, fateor Nicoftrate, minimeque admittenda tua ista consecraria. Ea dum considero, totis artibus contremisco. Profiteor Ecclesiam in declarando sensu interpretis alicujus errare non posse, licet vis verborum, quibus utitur, revelata non sit.

NIC. Rectè. Sed quidquamne interest inter Scripturæ Sacræ interpretem, & sanctum aliquem Patrem, V. G. S. Ambrosium aut Augustinum, qui sensum eundem verbis suis expresserit & plurius amplificavit?

PHIL. Nihil prorsus.

NIC. Subsumo: atqui, quemadmodum mihi assentiris, potest Ecclesia sine ullius errati suspitione designare, quis sit sensus Interpretis; ergo pari modo potest Ecclesia sine ullius errati suspitione designare, quis sit, SS. Patrum, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, aliorumque sensus, etiamsi non sit revelatum divinitus, quid

quid adhibita ab illis voces significant. Quid in hac complexione est, quod infirmari possit?

PHIL. Hæreo, sed quid ad supplices Theologos viros doctissimos, sapientissimosque homines?

NIC. Miror, Philadelphæ, tantum nefas Catholico ore excidisse. Quod si ego Arii, si Nestorii, si Pelagii, si Lutheri, si Calvini, aliorumve hæreticorum venenata dogmata ita enervassem; auderesne petere, quid ad Arium? Quid ad Nestorium? Quid ad Pelagium? Quid ad Lutherum, aliosque hæreticos? Attamen illos hæreticos putem tuis Theologis multo doctiores fuisse, magisque eruditos, & in omni scientiarum genere versatos. Propter temerariam illam tuam interrogationem hæc mihi magis premenda res est. Ut auscultes, hortor te illo Homeri Versiculo:

Ἄλλο δὲ τοι ἔρεω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι.

Nunc aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Si Ecclesia aut Pontifex labi possit in sensu cujuspiam Scriptoris Catholici, ut pugnant illi Theologi; jam nullus erit Conciliorum Canon, nullum Decretum, in quo Catholicorum fides possit firma consistere. Fluctuabit undique & vacillabit, ob suspensionem erroris numquam non inquieta. Sed hæc videri poterunt fortasse obscuriora, cum sine appositione exemplorum lentius disputantur: quam ob rem unum alterumve afferam. Philadelphæ, admittisne Ephesinis Canonibus, quibus profligatur Nestoriana hæresis, veram & orthodoxam fidem contineri?

PHIL. Admitto: & malim quidvis pati, quam auctoritatem illorum verbis imminuere.

NIC. An nosti illos Canones aliud nihil esse, quam anathematismos S. Cyrilli, quos in Alexandrina Synodo evibravit adversus Nestorium?

PHIL. Novi; sed Ephesina Synodus œcumenica III anathematismos illos suo approbavit calculo, totique Ecclesiæ tamquam veræ fidei Canones proposuit, quod & fecerunt deinde Synodi aliæ.

NIC. Quid juvat tot Synodorum auctoritas, ut eos credas esse orthodoxæ fidei inexpugnabiles Canones? nam si in definiendo scripti alicujus sensu errare possit Ecclesia, unde hic eam non errasse exploratum habes? Nihil igitur in hisce Ephesinis Canonibus certum est, nihil firmum, nihil quod non veniat in aliquam

quam erroris suspicionem. Vide, quò redigantur tui Theologi. Et ut liberè dicam id quod sentio, non videntur ab hoc confectario magnoperè abhorrere: nam et si illis Canonibus Virginem Θεοτόκου seu Dei Genitricem esse definiatur; non id tamen videntur credere firmiter.

PHIL. Parcius ista viris, Nicoftrate; nimis insolenter inveheris.

NIC. Non temerè ista suspicor; quare non definam, nisi scripto publico ostendant, cur abhinc annis aliquot partem Salutationis Anglicæ ultimam, quæ propter hos Canones à Cœlestino Papa addita est, tam nefarium in modum induxerint. Pergamus jam, & aliorum quoque Conciliorum Canones scrutemur. Concilium II Arausicanum Canones suos plerosque omnes ex S. Augustini sententiis & verbis contexuit.

PHIL. Huic Concilio Nostri omnes multum tribuunt, neque immeritò, quia Semipelagianorum hæresim penitus attrivit!

NIC. Scio, at verò si error possit cadere in Ecclesiam descripti alicujus sensu judicantem, quid est unde Concilii Arausicani Canones plus habeant firmitatis, quàm reliqua S. Augustini scripta ab Ecclesia nondum approbata? Dies nos deficiet, si omnium Conciliorum Canones velimus percurrere, neque istud necesse est; tamen quia præter consuetudinem aliorum Jansenistarum Tridentinam Synodum magni facis, non possumus, quin ex illa etiam quidpiam delibemus. Arripiamus igitur, quod extat sess. 6. Decretum de justificatione.

PHIL. Per me licet.

NIC. Si fortè umquam legeris Pallavicinum, non ignoras Decretum illud esse à Musso, Scripando aliisque concinnatum, eruditissimis illis quidem viris, sed errori obnoxiiis. Atque adeò antequam approbaretur à Concilio: quid istud Decretum erat aliud, nisi aliquot Scriptorum liber? Tridentinis Patribus liber ille prælegitur, eo contenta doctrina declaratur orthodoxa, reponitur in Decreta, ab omnibus Catholicis firmissimè certissimeque credenda. Jam verò si in definiendo libri hujus sensu falli Ecclesia potuerit, quid firmitatis huic Decreto reliquum facis? Denique nullum est est ullius Concilii Decretum, nullus Canon, quem ego non ita debilem atque convellam. Quid jam, Philadelphie, respondes? Nonne Theologi tui censendi sunt velle tollere controversiarum judi-

judicem, velle inducere Syncretismum, velle Pareremeneutarum in morem sacros Codices arbitrari suo exponere, proximeque accedere ad hæresim Clementis Scoti, qui, ut narrat Baronius ad annum Christi 754, rejiciebat Canones sacros, tractatus & expositiones SS. Patrum, Hieronymi, Augustini & Gregorii, Synodaliaque jura omnia?

PHIL. Nullibi, quoad sciam, Theologi nostri repudiant SS. Patres aut Conciliorum canones; immo haud scio, an ulli Theologi eorum testimonia adhibeant frequentius. Nostrorum elucubrationes inspice. Atque inde forte originem duxit ea, quæ apud nos invaluit, Scholasticorum contemptio.

NIC. Janseniani Patrum testimonia Conciliorumque canones adhibent frequenter, non eo inficias; atque utinam ea citarent fideliter, neque in alienos sensus detorquerent! sed hac de re non rixemur jam. An ego, Philadelphie, uspiam dixi à vobis Patres & Concilia apertè repudiari & palam? adhuc periculosiora sunt tempora, quàm ut istud palam fiat. Nota est Jansenistarum politica. Hoc autem dixi, iterumque dico, & dicam sæpius talia à supplicibus Theologis sustineri dogmata, ex quibus tam execranda confectaria sua spontè emanent. Quapropter in illos convenit illud Augustini de adulterinis conjugis lib. 2. *muta antecedentia, si vis cavere sequentia*. Canant ergo Supplices illi palinodiam, edicant palam Ecclesiam aut Pontificem nullum posse admittere errorem in definiendo, quis sit sensus Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Chrysostomi, &c. Atque ecce ad hujuscerei fidem faciendam in mentem mihi venit argumenti novi.

PHIL. Quodnam illud est? audiamus, forte jam jam mutabo sententiam.

NIC. Hac spe illud ob oculos ponam quàm possum clarissimè. In supplicatione §. 3. ut antè vidimus dicitur: *Potest Ecclesia*, (dicamus nos, etiam *potest solus Pontifex*), *quis sit sensus alicujus Auctoris definire... infallibiliter, si, quis sit sensus illius Auctoris, in sacris litteris vel traditione revelatum sit.*

PHIL. Ita est.

NIC. Ecclesia vel Pontifex, quis sit ille sensus in sacris litteris vel traditione revelatus, definire non potest, nisi verba adhibeat, & condat decretum aliquod aliquemve canonem.

PHIL. Et illud verum est.

NIC. Potestne Ecclesia aut Pontifex subiectum suis ipsius verbis sensum ita percipere, ut absit omne errandi discrimen? utrumvis dixeris, captus es. Si suum sensum ita non potest percipere; jam nullo decreto, nullo canone, constitutione nullâ me poterit obligare ad revelatum in scriptura aut traditione sensum firmâ fide credendum: quo enim pacto me ad id obliget is, qui, an revelatus sensus subsit decreti sui verbis, certò percipere ipse non possit? si autem potest, cur eodem modo non potest percipere, an revelatus sensus subsit SS. Patrum, aliorumque Autorum voluminibus? An forte voces aliam habent vim, dum a Pontifice aut Ecclesia; aliam dum à scriptoribus aliis proferuntur? Hoc affirmanti ego helleborum propino.

PHIL. Nemo ita hebes est, Nicoftrate, ut istud affirmet. Sed tamen aliud est de propositione paucissimis circumscriptâ verbis sententiam ferre, aliud de volumine seu libro integro. In libro E. C. Jansenii sunt tot circuitiones verborum, tot orationis flexus, tot anfractus. Unde fit, ut ejus sensus peritissimum quemque facillimè effugiat. Itaque etiam si admittam posse à Romano Pontifice sententiam ferri nulli errori obnoxiam de sensu propositionis, tamen idem de sensu libri integri admittere non cogar.

NIC. Cogaris enim verò. Ante Pontificiæ constitutiones omnes paucis circumscribuntur verbis? Anne Augustiniani loci, unde deprompti sunt Arausiacani canones? anne Musfi & Seripandi de justificatione decretum, & multa id genus alia? si mihi fidem non habes, Constitutiones & Synodos. adi tu ipse, & fideles. oculos in consilium adhibe. Quamquam quid hæc ego tam multis? brevius sic res tota confici poterat: dum Ecclesia aut Pontifex judicat de sensu alicujus propositionis, non est ullum erratum metuendum; ergo etiam dum judicat de sensu libri integri. Quid enim liber aliud est, quam plurimum propositionum aptè inter se coherentium coagmentatio?

PHIL. Satis acutè. Has rationes ego mecum ipse expendam domi: non enim hodie possum audire te diutiùs.

NIC. Illas expende accuratissimè, sed animo libero. Quare omnem privatam affectionem erga alterutram partem seclude, & Spiritus Sancti opem implora.

CONTENTIO VII.

Jansenistæ plerique omnes convincuntur perjarii.

PHIL. Heri, Nicoftrate, rationes attulisti non leves. Quo magis eas considero, eo clariùs perspicio futile esse supplicum Theologorum effugium.

NIC. Tuæ mentis tenebras sensim dispelli gaudeo.

PHIL. Tamen sensum Jansenii ejurare adhuc pertimesco. Quod fat est, ejuro 5. propositiones famosas; easque jure optimo & sine ullo erroris periculo à Pontifice hæreticas condemnatas esse profiteor.

NIC. Antiqua illa Jansenianorum cantio est, sed non satisfacit. Occinuit illam jam pridem usque ad ravim P. Magister seu D. Henricus de Swaen. Amplius aliquid ab illo Jansenii Mystagogo impetrare non potuerunt R. P. Isaacus de Bruyn & Didacus de Oropega ambo formidanda Jansenistæ nomina. Verùm, Philadelphæ; dum id ipsum cum P. Magistro profiteris, nonne sentis te mihi subministrare arma, quibus te denuò aggrediar? Pontifex 5. famosas propositiones sine periculo errandi damnare non potuit, si (ut vos contenditis) possit errare in sensu Autorum assequendo.

PHIL. Dictum audax! si hoc ita esse ostenderis, fidem do futurum, ut, frendente Eximio D. Henrico, propositiones 5. ejurem in sensu Jansenii.

NIC. Mihi animos addis. Attende igitur propositionem 4. *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam gratiam talem esse, cui possent humana voluntas resistere vel obtemperare.* 5. Quoque attende diligenter: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse aut sanguinem sudisse.* Attende, inquam, & perlustra singula. Quid tibi videtur? Nonne in hisce propositionibus quæritur, quis Semipelagianorum sensus sit, quæve doctrina? Da gloriam Deo.

PHIL. Profectò ita est, ut tu dicis: quæritur enim primò, an gratiæ necessitatem admiserint Semipelagiani etiam ad initium fidei: deinde an docuerint gratiæ isti posse resisti. Tertio an ob hanc doctrinam fuerint hæretici: postremò an sustinuerint Christum pro omnibus vitam sudisse, & an ideo hæretici fuerint.

NIC.

Nic. Optimè. Et nisi id mihi tam promptè fuisses assensus, statim tibi inter Jansenistas alios opposuisssem Palladium, qui in spongia notarum pag. 19. agens de 4. Jansenii hæc habet: *An revera Semipelagiani gratiam internam ad initium fidei & ad perseverantiam admisserint, historica quæstio est satis obscura.* Sed meliùs tu tibi consuluisti.

PHIL. An ergo ex eo aliquid habes ad me impugnandum adjuvanti?

Nic. Et multum quidem: nam pace tuâ, Philadelphæ, ego sic assumpserim: atqui Pontifex & famosas damnare non potuit, nisi istas quæstiones solveret: ergo Pontifex, dum damnavit & famosas, solvit quæstiones, quibus de Semipelagianorum sensu & doctrina quærebatur. Nunc verò quoniam & famosas jure & sine ullo errati periculo damnatas esse agnoscitis, etiam agnoscere debetis illas de Semipelagianorum sensu quæstiones jure & sine ullius erroris periculo à Pontifice solutas esse, quod quæ fieri potuit, si Pontifex in assequendo Autorum sensu labi queat? Facile erit idem probare ex Bani articulis à Pio V. & Gregorio XIII proscriptis V. G. ex 22. *Cum Pelagio sentiant, qui textum Apostoli ad Romanos 2. "Gentes quæ legem non habent, naturaliter, quæ legis sunt, faciunt" intelligunt de gentibus, fidei gratiam non habentibus.* Item ex 28. *Pelagianus est error, dicere quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum, & pluribus aliis in eadem constitutione enumeratis.* Jam conticescis; agedum, responde aliquid. An fortè de Semipelagianorum sensu quæstio juris est, de sensu autem Jansenii facti quæstio est? Ridiculum. Nihil igitur restat, nisi ut, quemadmodum spondidisti, sensum Jansenii ejures. Hoc unum ego te rogo.

PHIL. Ah Nicostrate, colloquamur potiùs de rebus aliis. Nihilne novi habes ex Hungaria?

Nic. Sicine moliris fallere datam fidem? Age, dic anathema Janseniano sensui.

PHIL. Hoc ego tibi sanctè affirmo, Nicostrate; mihi religio est istud facere.

Nic. Dignus est Catholicorum omnium odio cum istac tua Janseniana religione. Nodum in scirpo quæris.

PHIL. Dici non potest, quàm ego hic timeam periculum pejerandi.

Nic. Si tam religiosus sis, Philadelphæ, cur non timebas pejerandi periculum, quando istas dixisti à Pontifice optimè damnatas esse

esse tamquam hæreticas, tamquam ab omni doctrinâ maximè alienas? Ego quidem, si Jansenistarum sequerer de Ecclesia aut Pontifice sententiam, id facere omnino non auderem; etenim sicubi possit Pontifex vel Ecclesia à sensu autorum aberrare, de istarum propositionum hæresi (uti antè ostendi) certò constare non potest. Atqui, ut jure merito dicunt supplices Theologi, *jurare non licet id, de cujus veritate certò non constat.* Ergo. Capis, quid velim?

PHIL. Quid Nicostrate? Tu me perjuri reum agis?

Nic. Neque te tantum, sed reliquos Jansenianos omnes præter D. Ægidium de Witte, qui in Lovaniensi Academia studiosus pro singulari erga Patriarcham suum Jansenium reverentia detrectavit se soliti jurisjurandi religione obstringere. Quâ de causa mirificè placuit Arnaldo, eique fuit necessitudine contubernii aliquamdiu conjunctus.

PHIL. Liberiùs loqueris, quàm par est; neque puto Atheniensem illum Democharem fuisse talem *παρρησιασθην*. O si hîc adesset Præses noster, quàm citò effrænem tuam & impudentem linguam reprimeret!

Nic. Si hîc adesset, multò plura proferrem, multoquæ graviora. Alio etiam ex capite perjuri convincerem Jansenistas fermè omnes, qui *dogmatibus fidem, reverentiam factis*, interposito jurejurando promissere. Nam ut de dogmatibus nihil dicam, quotusquisquæ ex illis juratam factis reverentiam exhibet?

PHIL. Nullus suo hîc defuit officio, saltem usque adhuc.

Nic. An nullus est, qui Jansenismum ait esse spectrum inane, & phantasma in solo Jesuitarum cerebro existens? Qui & Propositiones negat in Jansenii libro contineri? Qui dicit Pontifices in condemnando Jansenio fuisse deceptos per factionem Molinianam? Qui dicit Alexandrum VII in edenda sua constitutione per negligentiam aures magis, quàm oculos consuluisse? Qui dicit Romanam Curiam contra Jansenium mirum in modum fuisse præoccupatam? Qui dicit eas propositiones in sensu Jansenii esse Catholicas, maximequæ orthodoxas? Esse ipsissimam S. Augustini doctrinam? Esse doctrinam totius Ecclesiæ & S. Sedis? Doctrinam Jansenii numquam condemnatam fuisse, è contrario approbatam in Concilio Tridentino, aliâque hujusmodi, imò graviora?

PHIL. Sunt plurimi, qui ex istis saltem aliqua dicunt, nominatim Arnaldus, Huygenius, Lucas Veronenis, De S. Victor, Man-

scav, G. Prior S. Martini, Opstraete, Fr. Eugenius, Autor notarum in epistolam Eximii atque amplissimi D. Steyartii & plures alii. Eorum libros pervolvi.

NIC. Ego non tantum libros ubi ista dicunt, sed caput etiam & paginam assignabo, si libuerit. Sed quare prætermisisti D. de Ligny? Tamen hic videtur ceteris palmam præripuisse: Credo, inquit, *numquam documenta dedisse Pontificem majora, falli se posse, quam dum 5 propositiones in sensu Jansenii proscripsit. Je crois que nul Pape n'a jamais donné de plus évidentes marques de sa fallibilité, que dans la condamnation de ces cinq Propositions dans le sens de Jansenius.*

PHIL. Non poteram omnes enumerare, neque tu ipse poteris. Tanta est eorum qui ista sustinent, multitudo. Sed quorum ista vergunt? Quid inde conficis?

NIC. Quid? an qui ista dicunt, videntur tibi juratam reverentiam factis exhibere? quid tandem erit facta ridere & explodere, si hoc non est? idcirco, si non molestè feras, ego sic argumentor: omnes, qui juratam factis reverentiam non præstant, perjuri sunt: atqui qui ista dicunt, juratam factis reverentiam non præstant: ergo qui ista dicunt, perjuri sunt. Si Præses vester hic adesset, quid, obsecro, huic argumentationi reponeret? An non admittere cogeretur maximam partem Jansenistarum, qui factis reverentiam exhibituros se jurarunt, datam fidem violasse, atque adeo verum esse quod habet Autor librorum ad Herennium: *qui mentiri solet, peierare consuevit?* Et tamen (prò pudor!) illi homines tot nominibus perjuri, quòd non subscribant Alexandrinæ formulæ, pejerandi periculum causantur, juxta illud Christi Matth. 23. *excolantes calicem, camelum autem glutientes.* En fucata Jansenistarum sanctitas, en hypocrisis plus quam pharisaica. Philadelphæ, miseret me tui, quòd à talibus hominibus decipi te finas. Age jam tandem illos desere, & dic anathema Janseniano sensui.

PHIL. O Nicostrate, quòd me vertam, nescio: injectus à supplicantiibus scrupulus adhuc animum stimulat ac pungit; evellere eum non possum.

NIC. Habe tibi hunc Syllogismum: licitum est juramento affirmare id, de cujus veritate certò constat: atqui de veritate facti Janseniani, ut vos loquimini, certò constat: ergo licitum est factum Jansenianum juramento affirmare. Quod si ego te, Philadelphæ, hic tacitè vellem ignorantia redarguere; propositionem hanc

hanc demonstrarem pluribus; proferrem S. Scripturæ autoritates, Patrum testimonia, exempla sanctissimorum hominum, non prætermitterem communem nationum omnium tribunaliumque consuetudinem; dicerem quoque Masselianos, Pelagianos, Waldenses, Anabaptistas, Wicleffum, quia id negabant licitum, habitos esse hæreticos. Sed quia plus tibi reverentiæ volo exhibere, quam supplices Theologi exhibuerunt Illustrissimis atque Reverendissimis Episcopis, illa prætereo consultò; sunt illa tibi aliunde non incognita.

PHIL. Profectò si figuram talem adhibuissent nostri Theologi, minus offendifsent.

NIC. Missos faciamus tuos Theologos, & revertamur ad propositum syllogismum. De ejus assumptione certè dubitari non potest: quàm enim vera sit, putem jam à me satis superque demonstratum. Complexio autem est legitima & ad normam dialecticæ exacta. Quapropter tu Philadelphæ, aut ostende in syllogismo vitium, aut Jansenii sensum ejura.

PHIL. Non ejurabo: quid enim dicet Præses noster?

NIC. Quid tibi cum illo homine? an non est obtemperandum potiùs Catholicis Episcopis, quàm Janseniano Præsidi?

PHIL. Illud Sacramentum non diu exigent Episcopi, uti ego quidem opinor. Hodie audi vi Præsidem nostrum mustitantem aliquid. Varias accepit litteras, quibus lectis vix se capiebat præ gaudio. Expiscabor aliquid super mensam. Si inhibeatur juramentum, te certiore faciam primo quoque tempore.

CONTENTIO VIII.

An, si Pontifex permetteret non jurari in præscriptam formulam, sequeretur illicitum esse tale juramentum dicere; & an novitas sit illud exigere.

PHIL. Salva res est, Nicostrate; triumphat Janseniana religio. Importunum illud sacramentum non exigent posthac Episcopi; audio enim jam nunc Romæ rescripta venisse, causa finita est. Mechliniæ ad valvas palatii Archiepiscopi à nobis affixum est programma, quo omnes invitantur ad formulæ exequias.

NIC.

NIC. Si Româ rescripta venissent vobis contraria, an etiâ causa finita esset? non ita loqueretur Janseniana factio, facillè mentiretur Curiam Romanam adversariorum artibus fuisse corruptam, Cardinales nihil intelligere, errasse Pontificem, cœcô & præcipiti impetu statuisse aliquid parte inauditâ alterâ, injustum esse decretum, ei non obsequendum nisi accedat, ut vocant, Placetum Regium, denique mille tergiversandi causas inveniret efferata Vestrorum hominum in sacram Sedem contumacia. At cedo, unde habes Româ rescripta venisse? ego certè nihil inaudivi hactenus, saltem à viro fide digno.

PHIL. Ego audivi ex nostro Præside. An non ille fide dignus est?

NIC. Jansenista est. Sed fingamus Jansenistam hîc verum dicere. Quid sancitur in istis rescriptis?

PHIL. Ut Episcopi desinant jusjurandum illud tam severè exigere.

NIC. Est: an inde concludas in Alexandrinam formulam jurari sine periculo perjurii non posse?

PHIL. Minimè verò. Nec enim tam leviter imbutus sum dialecticâ.

NIC. Quid ergo?

PHIL. Pontificem Romanum solitâ nostrâ jurandi formulâ contentum esse.

NIC. Habet. Ergo, ut Eximius P. ac Magister Lambertus le Drou nuper in Hallis optimè respondit Patri Magistro seu D. Henrico de Swaen, adhuc debitores estis.

PHIL. Quin igitur Pontifex permittit debitum illud severè exigere?

NIC. Dicam. Quando creditores à debitoribus iniquis malè sibi aut suis metuunt, non solent debitum omne tam severè exigere, sæpè connivent, & magnas patiuntur fieri de summa decessiones. Ita etiam Romani Pontifices ob præpotentes factiones non rarò de suo jure decedunt grandius malum veriti. Et Ecclesia mater est benigna, filiis etiam rebellibus aliquid interdum indulget, maximâ illorum scelera ac flagitia dissimulat, quo meliùs postea respiscant. Testem appello Græciam, cui quid permiserit Roma ad avertendum schisma, quis ignorat? Et quamvis maximè velint Pontifices procedere secundum Canonum rigorem; tamen interdum

dum tutò non possunt, quod Eximius idem Pater ac Magister le Drou narrabat contigisse Gregorio Papæ, qui idèò vehementer ingemiscens usurpabat illud Psalmi 128. *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores.* Atque utinam supra dorsum Innocentii XII. cui Deus ad Ecclesiæ suæ incolumitatem largiatur annos Petri, non fabricent peccatores seu *fili iniquitatis!*

PHIL. Pontifices sæpè connivere dicis ob metum gravioris mali Ecclesiæ impendentis; à nobis autem quod malum timeri potest?

NIC. Rogas? horrendum schisma, & tale, quale nullus umquam Photius induxit. Crebrò quidem dixisse fertur Sancyranus Abbas, ad nocendum Ecclesiæ esse nihil utilius, quàm numquam sese ab Ecclesia apertè sejungere, quod à Calvino habente tam bonam causam (sic enim loquebatur Sancyranus) factum esse desiebat. Attamen si Pontifex vos exagitaret vehementiùs, fortè aliqui è vestris non possent effrænè animi impetus satis reprimere, sese ab Ecclesia segregarent, & ille igniculus jam doloso cinere suppositus citò erumperet in apertas flammâs, totumque Belgium depasceret. Nonne hoc ingens est malum, quod Pontifex à vobis metuat?

PHIL. An non igitur habet suspensionum & excommunicationum fulmina, quibus nos in officio contineat, & tantum malum avertat?

NIC. Vos Vaticana fulmina curatis, scilicet. D. de Ligny ait se sine ullo prorsus scrupulo librum Jansenii pervolvere, & vocat scrupulosos qui idem non audent. Hoc quî fieri potest, Philadelphæ, si eum Romana sollicitent fulmina? D. Malpaix dicit Vaticanum fulmen, quo Alexander VIII. 31 propositiones icit, alisum ad Alpes vim omnem amisisse. Summus Jansenistarum Princeps & P. Jubilarius Arnaldus, siquidem (ut dicitur) Autor est libelli suprâ citati, cui titulus *Lettre d'un Abbé à un Prelat de la Cour de Rome*, &c. pag. 30. affirmat Romanos magis abundare ingenio, quàm ut ipsi credant vos minis excommunicationis etiam Pontifici reservatæ terri. Dein ibidem ita prosequitur: *Ils savent bien qu'il y a long tems que nous sommes aguerris contre les foudres de l'Inquisition. Probè norant nos jam dudum adversus Inquisitionis fulmina stare impavidos.* Nonne illi videntur approbare Wicleffi articulum 30 in Concilio Constantensi damnatum: *Excommunicatio Papa vel cujuscunque Prelati non timenda, quia est censura Antichristi?* Sed quid mirum est, hominibus illis, qui jam tot antiquatas hæreses revocarunt ab inferis, hunc etiam articulum non displicere.

PHIL. Ne quid nimis; Nicoftrate, nimum dicax es & effuse petulans.

NIC. Verax tamen. Quæ dixi, ea enerva, si potes. Sed non poteris, fat scio. Neque verò necesse erat Arnaldi aliorumque meminisse: nam Pontificias censuras à vobis omnibus parvi pendi, fatis colligi potest ex vestra in propugnando Jansenio pertinacia.

PHIL. E contrario clarissimè perspicitur in supplicatione nos censuris Ecclesiasticis terreri: sic enim nostri Theologi in præfatione alloquuntur Illustrissimos Præfules: *Terrent nos mala ingentia, quæ per annos plures Ecclesiam Gallicanam divexarunt, studia partium, dissidia, contentiones, criminationes adversus ipsos Episcopos instituta, suspensiones, excommunicationum mina, & his graviora: quæ omnia timemus in Belgium nostrum irruptura, si (quæ malorum causa fuit) juramentum istud exigatur.*

NIC. An fungum me putas, ut ista objicias? Quid, quæso, illis verbis insinuant aliud, immò quid minantur, quam se exactum sacramentum non dicturos, licet id sub pœna suspensionis & excommunicationis præciperetur? Etenim si parati sint tamquam obedientes filii sese submittere iudicio Pontificis, ejusque mandata exequi, cur metuunt, ne omnia ista mala in Belgium irrumperant? Nihil itaque habet Pontifex, quo vos ad dicendum Jansenio anathema tutò adigat. Grandius aliquod malum à vestra nefaria factione Ecclesiæ metuit; idèd tantisper fortè dissimulat, & dolorem premit cum Gregorio sæpè repetens secum illa verba: *supra dorsum meum fabricaverunt peccatores: FILII INIQUITATIS prolongaverunt iniquitatem suam.*

PHIL. Quàm patheticè, extenso dorso, verba illa pronunciabat Eximius P. Le Drou!

NIC. Pulcerrimè profectò, & maximè ad motum. Sed multò magis patheticè ea pronunciasset, si à Jansenistarum aliquo edoctus fuisset altum gemere, vdis cœlum aspicere oculis, manus complicare, decussare brachia, vultum induere tristem, lacrymabilem & talem denique, qualem Jansenistæ induunt, dum in publicum procedunt. Quæ dixi hætenus, Philadelphæ, tantum in tua hypothese dicta sunt: non enim credo similia rescripta Romæ venisse.

PHIL. Omnis novitas solet Romæ maximè displicere.

NIC. Sic est. Propterea Romæ displicent vestra dogmata.

PHIL.

PHIL. Ergo displicet etiam formula: quid enim magis novum est? quid magis ante hæc tempora inauditum, quam doctrinam aliquam in sensu ab Autore intento execrari?

NIC. O Philadelphæ! si non esses tam peregrinus & hospes in Annalium vetustate, & Pontificum Conciliorumque monumentis, non ista affirmares. Longum est commemorare omnia, quæ in hanc rem faciunt: quare summatim tantum aliqua attingam. Concilium Constantiense inspice. Ibi sess. 21. Invenias Hieronymum de Praga declaratum hæreticum & anathematis fulmine percussum, idèd quoque, quòd assereret se in libris Joannis VVicleff & Joannis Husz, nullam unquam hæresim vel errorem legisse. Martinus V. in Constitutione inter cunctas à Concilio Constantiensi approbatâ malæ fidei suspectum jubet interrogari, utrum credat, teneat, asserat, Joannem VVicleff de Anglia, Joannem Husz de Bohemia, & Hieronymum de Praga fuisse hæreticos . . . . & LIBROS AC DOCTRINAS eorum fuisse & esse perverfos. Eugenius IV. in Constitutione Moyses approbatâ à Concilio Florentino sic loquitur: *ipsas propositiones superius descriptas IUXTA PRAVUM BASILENSIUM INTELLECTUM, quem facta demonstrant, velut SS. Scripturis, & SS. Patribus, & ipsius Constantiensis Concilii SENSUI contrarium, tamquam impias, & scandalosas . . . . ipso sacro approbante Concilio damnamus, & reprobamus.* Nicæna Synodus I. Nicomediensem Eusebium & Theognidem Nicænum, quod nollent anathema dicere Ario, habuit hæreticos, suisque sedibus dejectos jussit solum vertere. Tamen hi non secus atque jam faciunt Jansenistæ, Damnatos in S. Synodo errores rejecerant, fideique confessioni subscribere non dubitarant. In Calchedonenſi Concilio jussi sunt Nestorio & Eutychi dicere anathema Sophronius & Joannes, Hic Episcopus Germanicæ, ille Constantiæ, sive ut habent codices Græci, Constantinæ. In eodem Concilio anathema dicere soli Eutychi jussus est Amphilocheus Episcopus Sidæ; Theodoretus verò Nestorio. Cumque id facere Theodoretus cunctaretur, clamaverunt Patres: *iste hæreticus est, iste Nestorianus est. Hæreticum foras mitte.* Usque adèd non est novum exigere, ut hæreses in sensu Autorum ejurentur.

PHIL. Theodoretus non ejuraverat fortè damnatos errores, quemadmodum nos 5 propositiones ejuramus in omni sensu hæretico.

NIC. Ejuraverat enim verò, ut patet ex actione VIII. Calchedonenſis Concilii. Volupe est illam actionem legere. Abhinc dies aliquot totam descripsi, & penes me habeo; si lubet eam tibi prælegam.

legam. Nihil est; quod possit aptius ætatis nostræ historiam representare.

PHIL. Audiamus; obsecro.

NIC. „Residentibus omnibus ante cancellos sanctissimi Altaris, reverendissimi „Episcopi clamaverunt: Theodoretus modò anathematizet Nestorium.

Theodoretus reverendissimus Episcopus transiens in medium dixit: preces obtuli divinissimo & piissimo Imperatori, & libellos obtuli reverendissimis Episcopis agentibus locum reverendissimi Archiepiscopi Leonis: & si vobis videtur, legantur coram vobis, ut sicut sapio, cognoscatis.

Reverendissimi Episcopi clamaverunt: „Nihil relegi volumus: modò „anathematiza Nestorium.

Theodoretus reverendissimus Episcopus dixit: Ego per Dei gratiam orthodoxus sum nutritus, & orthodoxè sum doctus, & orthodoxè prædicavi: & non solum Nestorium & Eutychen, sed & omnem hominem qui rectè non sapit averfor & alienum existimo.

„Et dum diceret hæc, reverendissimi Episcopi clamaverunt: Clarè dic, anathema „Nestorio, & dogmatibus ejus: anathema Nestorio, & amantibus „cum.

„Theodoretus reverendissimus Episcopus dixit: Verè non dico nisi quomodo, novi Deo placere. Priùs satisfacio vobis, quia neque de civitate cogito, neque honore opus habeo, neque ob hoc adveni: sed quia calumniam passus sum, veni satisfacere me esse orthodoxum (& omnem hæreticum qui converti noluerit, anathematizo.) Et quia Nestorium & Eutychen & omnem hominem dicentem vel opinantem duos filios, anathematizo.

„Et cum diceret, reverendissimi Episcopi clamaverunt: Dic apertè anathema Nestorio & qui ea quæ ejus sunt, sapiunt.

„Theodoretus reverendissimus Episcopus dixit: Ego nisi exposuero quomodo credo, non dico. Credo autem.

„Et cum diceret, reverendissimi Episcopi clamaverunt: Iste hæreticus est, iste Nestorianus est. Hæreticum foras mitte.

„Theodoretus Reverendissimus Episcopus dixit: anathema Nestorio, & ei „qui non dicit Dei Genitricem Virginem Mariam, & qui in „duos filios partitur unum Filium unigenitum.

„Gloriosissimi Judices dixerunt: Omnis jam dubitatio de Theodoro „reverendissimo Episcopo est soluta; quippe & Nestorium coram „nobis

„nobis anathematizavit . . . . . Theodoretus dignus est Sede „Ecclesiæ. Orthodoxum Ecclesiæ Pastorem recipiat: orthodoxum „Doctorem Ecclesiæ recipiat. Theodoretus dignus est Sede. . . . . „Populus recipiat dignum Sede suâ. Theodoro Catholico „Doctori reddatur Ecclesiæ.

Quid jam ais? Hæc dum audis, nonne videris audire D. Arnaldum, D. Huygens, D. Hennebel, D. Swaen, de Witte, Cuypers, Melis, & Janfenistas alios detrectantes dicere anathema Janfeniano sensui.

PHIL. Theodoretus non jubebatur confessioni suæ propriâ manu subscribere, quod tamèn à nobis exegit Illustrissimus Mechliniensium Archiepiscopus.

NIC. Sic est. Sed mihi crede, nihil poterat à vobis exigere prudentius, nihil ad Janfenii hæresim extinguendam magis accommodatum. Quippe cum ita mendaciis & perjuriis assueti sitis. fortè ignobiliores Janfenistæ ad accipiendum aliquod beneficium facilè induci possent ad dicendum illud sacramentum, & postea redirent ad sensum Janfenianum, tamquam canes ad vomitum.

PHIL. Si nos tam nefarios homines tamque sceleratos esse existimes, quid juvat confessioni illi propriâ manu subscribere? An non possumus etiam scripto pejerare?

NIC. Potestis quidem, sed non audetis tam facilè: etenim statim subit timere, ne, si redeatis ad sensum Janfenii, Archiepiscopus Syngrapham vestram proferat, & vos perjuri manifestè convincat, omnibusque beneficiis aut muniis Ecclesiasticis exuat. Hoc tam servili metu coercendi sunt magnifici illi caritatis Buccinatores.

PHIL. Saltem hujusmodi Syngrapham exigere, novum est & inauditum.

NIC. Nequaquam. Et hujusce rei habemus in antiquitate exemplum: id enim à Pelagianis & Cælestianis exegit Leo Papa, ut constat ex ejus Epistola 86. ad Nicætam Aquileiensem Episcopum: Omnes, inquit, sive Presbyteri, sive Diaconi, sive cujuscumque ordinis Clerici, qui de Pelagianorum Cælestianorumque consortio in Communionem Catholicam eâ imprudentiâ sunt recepti, ut non priùs ad damnationem sui coarctentur erroris, nunc saltem, posteaque hypocrisis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem . . . cogantur. Damnent apertis professionibus sui superbi erroris auctores, & quidquid in doctrina eorum universalis Ecclesiæ exhorruit, detestentur; omnia-

omniaque Decreta Synodalia, qua ad excisionem hujus hæreseos Apostolica Sedis confirmavit autoritas amplecti se, & in omnibus approbare, plenè ac apertè ac PROPRIA MANU SUBSCRIPTIS PROTESTATIONIBUS ELOQUANTUR, Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inveniatur ambiguum: quoniam novimus hæc istorum esse versutiam, ut in quacumque particula dogmatis execrandi, quæ se à damnatorum Societate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existiment non esse saluum. Advertisti ad illa verba: PROPRIA MANU SUBSCRIPTIS?

PHIL. Adverti.

NIC. An aliquid amplius à Janseniana factione exigit Archiepiscopus? An non tanti Pontificis premit vestigia? Desinant ergo Novatores tam vigili Pastori & tam antiqua sectanti novitatem objicere. Sed is hæreticorum mos est; optimum quemque, quem suæ impietati adversantem sentiunt, novitatis postulant, accusant hæreseos, infamibus proscindunt libellis & atrocissimis vexant calumniis. Unde D. Hieronymus in Amos cap. 2. in hæreticos accommodat illud Davidis: *Ecce peccatores intenderunt arcum, paraverunt sagittas suas in pharetra, ut sagittent in obscuro rectos corde. Vin plura proferam, & exemplis quoque confirmem?*

PHIL. Longiores moras non patior: domum vocor.

NIC. Prius Theodoretum sequere, & dic 5 propositionibus anathema in sensu Jansenii.

PHIL. Ah Nicoftrate, sine me mihi; jam enim dixi sæpius, non possum.

NIC. Posse te ostendi, macæ animis, Philadelphè; dic anathema Janseniano sensui.

PHIL. Anathema Janseniano sensui, si quid non orthodoxum contineat.

NIC. Neque istud fat est. Saltem aliquibus è vestris res perfacilis est Jansenianum sensum ejurare hypotheticè. Sed non idè habendi sunt Catholici, licet millies clamitent: *Nomen meum Christianus est, cognomen Catholicus.*

PHIL. Attamen Eximii Viri ac Magistri nostri longè aliter judicant.

NIC. An ergo Eximii Viri ac Magistri vestri judicant Lutherum fuisse Catholicum?

PHIL. Nequaquam.

NIC. Tamen talis ac tantus Hæresiarcha, quidquid docuit, damnavit hypotheticè. Etenim cum Legatus Pontificius Thomas de

Vio

Vio Cajetanus urgeret hominem, ut errores suos ejuraret; nihil promptius habuit Lutherus, quàm ut coram Cardinale & quatuor Proceribus protestationem hanc scripto recitaret: *Ego... Martinus Luther protestor me colere, & sequi Sanctam Romanam Ecclesiam in omnibus meis dictis; & factis presentibus; præteritis, & futuris. Quod si quid contra vel aliter dictum fuit, vel fuerit, pro non dicto haberi & habere volo. Nihil amplius exprimere potuit Cardinalis, quamvis omnem lapidem moveret. Usque adè Hæreticis cautio est, ne suos errores execrentur absolutè & nullà factâ hypothesi. Eapropter si tu Philadelphè, omnem de te suspicionem hæreseos ex animis hominum evulsam velis, absolutè sensum Jansenii ejura, nullam hypothesim appone.*

PHIL. Molestus es, abeo.

NIC. Non sic abibis. Age, quod si jam viveret, ageret ipse Jansenius, ut colligere est ex ea Epistola, quam scripsit πρὸς τοὺς οἰκουμενικοὺς, sic enim ibi loquitur: *Quidquid in hoc perplexo disputationum Labyrintho sensimus, diximus, scripsimus.... ad sanctitatis tuæ pedes affero, PROBANS, IMPROBANS, FIGENS, REFIGENS, quidquid probandum aut improbandum ex Apostolica Nube intonuerit. Et lib. procemiali ad 2. Tom. cap. 29. Quidquid, inquit, ab ista Petri Cathedra.... ab isto Christi D. N. Vitario, ab isto Ecclesie universæ Capite, Moderatore, Pontifice præscriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo; damnatum, damno; anathematizatum, anathematizo. Cum his consentiunt ea, quæ habet ad calcem Tom. 3. Quidquid de rebus tam multiplicibus, & arduis, non juxta meam, sed juxta S. Doctoris sententiam pronunciaui, ex Apostolica Sedis, Ecclesieque Romanæ Matris meæ judicio sententiaque suspendo; ut illud jam nunc teneam, si tenendum; revocem, si revocandum; damnem & anathematizem, si damnandum & anathematizandum esse judicaverit. Hic habes, ubi imiteris Jansenium.*

PHIL. Non tamen ausim absolutè anathema dicere ejus sensui: Hoc ego si dicerem, non placerem nostro Præsidi.

NIC. Tu qui agis Sanctulum, quæris hominibus placere? Audi quid Galat. x. dicat Apostolus: *si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.*

PHIL. Quid si me è suo Collegio expellat?

NIC. Id tu tibi beneficii loco reponere: quod enim beneficium majus præstari potest, quàm liberari de conventu malignantium, qui abeuntes in consilio impiorum, & in Cathedra pestilentia sedentes impiissimum quodque dogma liberrimè deblaterant? Denique mentis oculos in

Cœ.

Cæcum Evangelicum intende, quem ejectum è Synagoga tam benignè suscepit Christus.

PHIL. Audin', Nicofrate? Datur signum ad lectionem, vale.

Nic. Vale, Philadelphæ, & per animi tui salutem ego te obtestor, ut quæ disputavimus, ea sæpè rumines. Mentem meliorem tibi fortè injiciet Deus. Hoc ego tibi ceterisque Jansenistis omnibus ex animo apprecor.

F I N I S.

Imprimatur,

NICOLAUS DU BOIS

Lib. Cens.